

579.201

๐ ๒๗๗๕

๕.๓

สภาการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี

18 S.A. 2539

ปริณฎานิพนธ์
ของ
อมรเชษฐ์ ผ่องอักษร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2539

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๕.52696

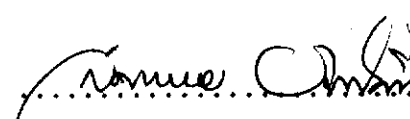
คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
การบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

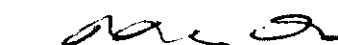
คณะกรรมการควบคุม

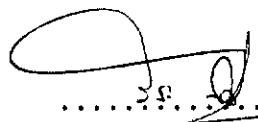
 ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมหมาย รอดโพธิ์ทอง)

 กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย)

คณะกรรมการสอบ

 ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมหมาย รอดโพธิ์ทอง)

 กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย)

 กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร.วิระ สุภากิจ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่...9...เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2539

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างสูง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์
สมหมาย รอดโพธิ์ทอง ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์
ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำตลอดจนควบคุม
การศึกษาค้นคว้ามาตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้
 ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ ที่ได้กรุณารับเป็น
กรรมการสอบปากเปล่าและได้กรุณาช่วยตรวจแก้ไขข้อบกพร่องของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้
และขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์สกิด ทางาม อาจารย์ดร.เสนอ ภิรมย์จิตพงศ์
อาจารย์อรุณี สุภสุข และอาจารย์บัญชา แสนทวี ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง รวมทั้ง
เสนอแนะสิ่งที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณ
ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดบึงกาฬ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอศรี อารจารย์
และผู้บริหารโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ให้ความช่วยเหลือเป็น
อย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่และผู้บังคับบัญชาทุกท่าน ซึ่งเป็นผู้สนับสนุน
ส่งเสริมการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งขอขอบคุณ ดร.สุจินดา ผ่องอักษร ซึ่งให้การช่วยเหลือ
เกื้อกูลและเป็นกำลังใจอย่างดียิ่งเสมอมา จนกระทั่งงานวิจัยฉบับนี้บรรลุผลสำเร็จด้วยดี

อมรเชษฐ์ ผ่องอักษร

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	6
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	6
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	6
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
	สภาพและปัญหาของการพัฒนาการศึกษา.....	10
	ความเป็นมาของโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	12
	รูปแบบและวิธีการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	13
	แนวทางการดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา.....	14
	สภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาในโรงเรียนโครงการขยายโอกาส ทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	14
	ผลการดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านมา	18
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	22
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	27
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	S

การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	30
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	30
สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	31
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	32
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	33
ตอนที่ 2 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาส ทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน..	35
ตอนที่ 3 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาส ทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน.....	49
ตอนที่ 4 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาส ทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	62
ตอนที่ 5 ผลการดำเนินงานด้านคุณภาพ.....	76
ตอนที่ 6 ปัญหาในการดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ปทุมธานีแต่ละด้าน.....	80
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	80
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	80
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	80
เครื่องมือที่ใช้ดำเนินการศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูล.....	๘1

การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	81
การสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
อภิปรายผล.....	87
ข้อเสนอแนะ.....	92
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	92
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป.....	95
 บรรณานุกรม.....	 96
 ภาคผนวก.....	 105
 ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	 127

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกเป็น ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.....	33
2	สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำแนกเป็น รายด้าน 5 ด้าน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน	35
3	สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านการ วางแผนและประสานงาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน...	37
4	สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านการ จัดบุคลากร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน.....	39
5	สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านงาน วิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน.....	41
6	สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านการ จัดสรรทรัพยากร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน.....	44
7	สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านการ ประชาสัมพันธ์และการจูงใจ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน.	46

8	สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำนวนเป็น 5 ด้าน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน	49
9	สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านการ วางแผนและประสานงาน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน.....	50
10	สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านการ จัดบุคลากร ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน.....	52
11	สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านงาน วิชาการ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน.....	54
12	สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านการ จัดสรรทรัพยากร ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน.....	57
13	สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านการ ประชาสัมพันธ์และการจูงใจ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน.....	60
14	สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำนวนตาม ขนาดโรงเรียน.....	62
15	สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านการ วางแผนและประสานงาน จำนวนตามขนาดโรงเรียน.....	64

16	สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านการจัด บุคลากร จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	66
17	สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านงาน วิชาการ จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	68
18	สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านการ จัดสรรทรัพยากร จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	71
19	สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านการ ประชาสัมพันธ์และการจูงใจ จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	74
20	จำนวนนักเรียนที่ออกกลางคันปีการศึกษา 2537 ของโรงเรียนโครงการ ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี จำแนกเป็นรายชั้น เพศและสาเหตุการออกกลางคัน.	77

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอย่างเห็นได้ชัด การพัฒนาจากความเป็นสังคมเกษตรกรรมไปสู่ความเป็นสังคมอุตสาหกรรมและบริการมีผลทำให้วิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยเปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้อิทธิพลทางธุรกิจและวัฒนธรรมของต่างชาติหลั่งไหลมาทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ทำให้ประเทศไทยจำเป็นต้องเพิ่มพูนความรู้พื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้นเพื่อเป็นพื้นฐานในการปรับตัวให้เข้ากับวิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ การพัฒนาตนเองให้สามารถประกอบอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยเฉพาะการประกอบอาชีพสุจริตอิสระ การรู้จักคิดพิจารณาเลือกรับแนวคิดหรือสิ่งที่มีประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัวและชุมชน โดยไม่ขัดต่อความเป็นไทย เอกลักษณ์ ศาสนา และวัฒนธรรมของชาติ

ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงดำเนินโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้น โดยมุ่งหวังที่จะพัฒนาและยกระดับความรู้ขั้นพื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้นเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง และเพื่อเพิ่มศักยภาพของประชาชน ซึ่งเป็นกำลังพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศให้สูงขึ้น รวมทั้งเพื่อเตรียมการขยายการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 83)

เมื่อพิจารณาถึงอัตราการเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการศึกษาที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันพบว่า ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด กล่าวคือ จากอดีตที่ผ่านมานักเรียนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษามีอัตราการเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในอัตราที่ค่อนข้างต่ำ จากสถิติในปีการศึกษา 2530 มีเด็กเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพียงร้อยละ 32.90 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2531)

ยังมีเด็กอีกประมาณร้อยละ 70 ที่ไม่มีโอกาสที่จะได้ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา ด้วยเหตุนี้
รัฐบาลจึงมีนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) รัฐบาลกำหนดนโยบายเร่งขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน
6 ปี เป็น 9 ปี ให้ทั่วถึงโดยเร็วอย่างมีคุณภาพ ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน
โดยมีเป้าหมายทางการศึกษาว่าจะเพิ่มอัตราการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในระบบโรงเรียน
ซึ่งจัดได้ร้อยละ 59 ให้ได้ถึงประมาณร้อยละ 73 ของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ทั้งหมดภายในปี พ.ศ. 2539

จากนโยบายและเป้าหมายดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2534 จึงได้ดำเนินการ
โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาสู่ส่วนภูมิภาคให้ทั่วถึงโดยมีเงื่อนไข ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ.
2535 : 121-124)

1. ให้เปิดการเรียนการสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ใน
โรงเรียนประถมศึกษาที่มีอยู่แล้วและมีห้องเรียนเพียงพอ และไม่มีโรงเรียนเปิดสอนระดับมัธยม
ศึกษาของกรมสามัญศึกษาตั้งอยู่แล้วในท้องถิ่น
2. ให้จัดการเรียนการสอนได้ในโรงเรียนที่มีบุคลากรผู้สอนอย่างเพียงพอ
3. ให้เปิดการเรียนการสอนโดยไม่เก็บค่าเล่าเรียนแต่ให้ตั้งงบประมาณอุดหนุน
นักเรียนเป็นรายหัวให้ครอบคลุมค่าเล่าเรียนที่แม่เก็บและค่าแบบเรียนยืมเรียน

ในการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้ตั้งคณะกรรมการ
โดยมีกองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นเลขานุการของคณะกรรมการดังกล่าว
มีหน้าที่เป็นผู้ประสานการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ ภายใน
กระทรวง รวมทั้งการประสานงานด้านงบประมาณด้วย นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งคณะกรรมการ
เฉพาะกิจขึ้นทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคระดับจังหวัด ทั้งนี้ ส่วนกลางได้กำหนดเป้าหมาย
การดำเนินงานรวมทั้งได้จัดทำข้อมูลและแนวปฏิบัติต่าง ๆ มีการจัดประชุมสัมมนา ผูกอบรม
และติดตามประเมินผลการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษาด้วย ในการดำเนินงานขยาย
โอกาสทางการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการนั้น กรมสามัญศึกษา
ดำเนินการส่งเสริมการบริหารงานและการพัฒนาโครงการ เช่น การแต่งตั้งคณะกรรมการ

ดำเนินงานระดับจังหวัด การลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การยกเว้นเงินบำรุงการศึกษา การให้หนังสือยืมเรียน การจัดที่พักไว้ในโรงเรียน การจัดตั้งสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา รวมทั้งการพยายามหาแนวทางเพื่อช่วยเหลือเด็กและผู้ปกครองที่มีปัญหาโดยจัดโครงการให้เด็กได้สามารถหารายได้เพื่อช่วยเหลือตนเองและครอบครัวด้วย สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติดำเนินการยกเว้นเงินบำรุงการศึกษา ให้หนังสือยืมเรียน แจกสมุดดินสอ อุปกรณ์การเรียนและบริการอาหารกลางวัน นอกจากนี้ยังมีการฝึกอบรมครูอย่างเข้มข้นเพื่อกำปัญหาการขาดแคลนครูวิชาเฉพาะ ได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และการงานอาชีพ รวมทั้งดำเนินการจัดซื้อจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนต่าง ๆ เป็นต้น กรมการศึกษานอกโรงเรียน ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรต่าง ๆ ที่หลากหลาย เช่น หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2530 ซึ่งใช้การเรียนการสอนถึง 3 วิธี คือ การเรียนแบบชั้นเรียน แบบทางไกลและแบบตนเอง นอกจากนี้ยังมีหลักสูตรประกาศนียบัตรอาชีพ (ปอ.) พ.ศ. 2533 และหลักสูตรพิเศษ เป็นต้น กรมการศาสนาดำเนินการขยายโอกาสทางการศึกษาในรูปแบบของการจัดโรงเรียนปริยัติธรรมแผนกสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้โอกาสแก่สามเณรที่มาจากครอบครัวยากจนได้เรียนต่อ นอกจากนี้ กรมวิชาการได้สนับสนุนการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษา โดยการกำหนดแนวทางวิธีการถ่ายทอดหรือเทียบผลการเรียนการสอนในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งในและนอกระบบโรงเรียนเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าเรียนได้กว้างขวางขึ้น ส่วนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูดำเนินการส่งเสริมการขยายโอกาสทางการศึกษาด้วยการดำเนินการพิจารณาความดีความชอบในผลงานของครูในตำแหน่งครูผู้สอนและผู้บริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และรับผิดชอบต่อโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาให้เกิดความเป็นธรรมและเข้าได้กับทุกสถาบันการศึกษา เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2535 : 96-98)

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าทุกหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการต่างระดมกันดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขึ้นพื้นฐานโดยเน้นเป็นภารกิจสำคัญ

สำหรับภาพรวมด้านปริมาณของการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษาในช่วงปีการศึกษา 2530-2534 นั้น พบว่า สามารถจัดบริการการศึกษาให้แก่เด็กที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้เข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้งในและนอกระบบโรงเรียนได้อัตรา

ร้อยละ 43.73, 46.33, 50.19, 57.20 และ 65.10 ตามลำดับ โดยเฉพาะในปีการศึกษา 2534 ซึ่งเป็นปีที่มีการเร่งรัดการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษาตามนโยบายของรัฐบาล มีอัตราการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในสถานศึกษาสังกัดกรมต่าง ๆ คือ กรมสามัญศึกษาจัดได้ร้อยละ 49.08 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรมศิลปากร กรมการฝึกหัดครู และกรมการศาสนา รวมจัดได้ร้อยละ 5.72 กรมการศึกษานอกโรงเรียน จัดได้ ร้อยละ 5.04 และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจัดได้ร้อยละ 5.26

การดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ ในระยะที่ผ่านมา ดังกล่าวยังมีอุปสรรคอยู่บ้างในด้านบุคลากร การกำหนดที่ตั้งสถานศึกษา การเทียบโอนหน่วยกิตการเรียน และจากการติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญหลายประการได้แก่ การขาดความพร้อมด้านอาคารสถานที่ จำนวนครู อุปกรณ์การเรียนการสอน งบประมาณการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ ตลอดจนความไม่มั่นใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนการสอนและขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งยังไม่ได้มีการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534. ค : 6-7) ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการจึงมุ่งดำเนินการเพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจในการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นให้แก่เด็กและผู้ปกครอง พร้อมทั้งเร่งรัดให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติขยายขอบเขตการดำเนินการโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำหรับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานีเป็นหน่วยงานระดับจังหวัดในภาคกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ 7 อำเภอ จำนวนโรงเรียนประถมศึกษาทั้งสิ้น 178 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2535 ได้ดำเนินการเปิดโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 23 โรงเรียน โดยมีอัตราการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 83.91 (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดปทุมธานี. 2535 : 10) จะเห็นว่าอัตราการเรียนต่อดังกล่าวสูงกว่าอัตราการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา ในภาพรวมระดับประเทศ ซึ่งมีอัตราการเรียนต่อร้อยละ 68.42 อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเป็นรายอำเภอ พบว่า อำเภอในชนบทจะมีอัตราการเรียนต่อต่ำ เช่น อำเภอ

ลาภูกก และอำเภอหนองเสือ มีอัตราการเรียนต่อต่ำ คือ ร้อยละ 38.12 และ 45.09 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาสาเหตุเกี่ยวกับการที่อัตราการเรียนต่อต่ำนี้ พบว่า มีสาเหตุที่สำคัญหลายประการคือผู้ปกครองมีฐานะยากจน ต้องการใช้จ่ายแรงงานเด็ก บ้านอยู่ห่างไกลจากโรงเรียน การคมนาคมไม่สะดวก ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาภาคเอกชนมีน้อยมาก (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดปทุมธานี. 2535 : 33-34) ส่วนด้านคุณภาพของการดำเนินงานนั้น จากการติดตามผลการดำเนินงานในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานีพบว่า คุณภาพของการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นยังไม่ทัดเทียมโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดปทุมธานี. 2536 : 77)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารการศึกษาซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี เพื่อให้ได้ข้อมูลในการปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาบุคคลและประเทศชาติโดยรวมต่อไป และเนื่องจากการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนจำเป็นต้องมีการวางแผนเพื่อมุ่งสู่วัตถุประสงค์ มีการจัดระเบียบเกี่ยวกับคน เงิน วัสดุ มีการกระตุ้นและจูงใจผู้ร่วมงาน และมีการประเมินผลดูว่างานได้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ (สุริยัน นนทศักดิ์. 2532 : 12) ดังนั้น ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยจึงศึกษาการดำเนินงานการจัดการศึกษาในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานรวม 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผนดำเนินการและการประสานงาน ด้านการจัดบุคลากร ด้านงานวิชาการ ด้านการจัดสรรทรัพยากร และด้านการประชาสัมพันธ์และการจูงใจ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ใน 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผนดำเนินการและการประสานงาน ด้านการจัดบุคลากร ด้านงานวิชาการ ด้านการจัดสรรทรัพยากร และด้านการประชาสัมพันธ์และการจูงใจ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้านี้ทำให้ทราบถึงสภาพการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผนดำเนินการและการประสานงาน ด้านการจัดบุคลากร ด้านงานวิชาการ ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการประชาสัมพันธ์และการจูงใจ ซึ่งผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้บริหารการศึกษาระดับเภอจะได้ใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในส่วนที่รับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น อีกทั้งอาจจะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานส่วนที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัดปทุมธานี และจังหวัดอื่น ๆ ตลอดจนหน่วยงานระดับกรมในการวางแผนปรับปรุงการดำเนินงานต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ใน 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผนดำเนินการและการประสานงาน ด้านการจัดบุคลากร ด้านงานวิชาการ ด้านการจัดสรรทรัพยากร และด้านการประชาสัมพันธ์และการจูงใจ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ผู้บริหารโรงเรียนศึกษาจากกลุ่มประชากรที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2537 จำนวนทั้งสิ้น 29 คน จำแนกเป็นผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่ (นักเรียน ตั้งแต่ 901 คนขึ้นไป) จำนวน 6 คน ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลาง (นักเรียน 601-900 คน) จำนวน 3 คน ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก (นักเรียนตั้งแต่ 600 คนลงมา) จำนวน 20 คน

2.2 ครูผู้สอน

2.2.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2537 จำนวนทั้งสิ้น 375 คน

2.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำนวนทั้งสิ้น 170 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่ม

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ขนาดโรงเรียน จำแนกเป็น

3.1.1 โรงเรียนขนาดใหญ่

3.1.2 โรงเรียนขนาดกลาง

3.1.3 โรงเรียนขนาดเล็ก

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ใน 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผนดำเนินการและการประสานงาน ด้านการจัดบุคลากร ด้านงานวิชาการ ด้านการจัดสรรทรัพยากร และด้านการประชาสัมพันธ์และการจูงใจ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เปิดโอกาสให้นักเรียนที่สำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้เข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในระบบโรงเรียนโดยไม่ต้องสอบแข่งขันและไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ เพื่อเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จาก 6 ปี เป็น 9 ปี ให้ทั่วถึง แบ่งออกเป็น 3 ขนาด ตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ คือ

1.1 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 901 คนขึ้นไป

1.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 601-900 คน

1.3 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 600 คนลงมา

2. สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาหมายถึง สภาพการปฏิบัติงาน วิธีการและขั้นตอนการดำเนินงาน ผลการดำเนินงานทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ปัญหาในการดำเนินงานของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ รวม 5 ด้าน คือ

2.1 ด้านการวางแผนดำเนินการและการประสานงาน หมายถึง การเตรียมการหรือกิจกรรมการติดต่อขอความร่วมมือในการดำเนินงานของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.2 ด้านการจัดบุคลากร หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดครูของโรงเรียน ตลอดจนการจัดวิทยากรภายในและภายนอกหน่วยงานเพื่อดูแลรับผิดชอบการเรียนการสอนและการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 ด้านงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการเรียนการสอน หรืองานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ การวัดและการประเมินผล การนิเทศ การสอนซ่อมเสริมในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.4 ด้านการจัดสรรทรัพยากร หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดงบประมาณ อาคาร สถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ สถานประกอบการและวิทยากรในชุมชนเพื่อดำเนินงานของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.5 ด้านการประชาสัมพันธ์และการจูงใจ หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการสื่อสาร การแนะนำและการสร้างความเข้าใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเกี่ยวกับการดำเนินงานในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง อาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการโรงเรียนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2537

4. ครูผู้สอน หมายถึง บุคลากรที่ปฏิบัติการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ในปีการศึกษา 2537

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยนำเสนอแนวคิดที่ได้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับต่อไปนี้

1. สภาพและปัญหาของการพัฒนาการศึกษา
2. ความเป็นมาของโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. รูปแบบและวิธีการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. แนวทางการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. สภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
6. ผลการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านมา
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สภาพและปัญหาของการพัฒนาการศึกษา

การพัฒนาการศึกษาในระยะที่ผ่านมา นับว่าได้รับผลสำเร็จเป็นอย่างมากในด้านปริมาณ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาสำหรับประชาชนทั่วไป นอกจากนี้ยังสามารถขยายการผลิตกำลังคนในระดับกลางและระดับสูงให้มีปริมาณเพียงพอต่อการพัฒนาประเทศในหลาย ๆ ด้าน ตลอดจนมีการกระจายโอกาสในการเข้ารับการศึกษาของประชาชนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการพัฒนาการศึกษาจะประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่ก็พบว่ายังมีปัญหาที่จะต้องดำเนินการแก้ไขต่อไปอีกดังข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2533.ก : 11) ที่ได้กล่าวว่า

1. การกระจายโอกาสและการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาพบว่า จำนวนนักเรียนนักศึกษาในหลายระดับเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ยกเว้นในระดับมัธยมศึกษามีอัตราการเรียนต่อเพิ่มขึ้นน้อยมาก การกระจายโอกาสทางการศึกษาแก่กลุ่มคนที่ด้อยโอกาสในเขตชนบท ชุมชนแออัด คนพิการ และชนชาติต่างวัฒนธรรมยังทำไม่ได้ทั่วถึงเท่าที่ควรจะเป็น
2. คุณภาพการศึกษาจากกล่าวได้ว่าการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของพลเมือง มีบางส่วนที่เป็นปัญหาและไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งในด้านที่เกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียน และคุณภาพของกระบวนการเรียนการสอน ผู้สำเร็จการศึกษามาแล้วยังขาดความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ยังไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจ ส่วนในด้านเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนรู้ พบว่าในทางปฏิบัติยังไม่สามารถจัดหลักสูตรให้ยืดหยุ่นและสนองตอบต่อความต้องการของผู้เรียน และเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นได้ นอกจากนี้ในแง่ของการจัดหลักสูตรให้มีเนื้อหาสาระครบถ้วน ในตัวทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และสติปัญญาพบว่าได้มีการจัดหลักสูตรตามแนวทางดังกล่าวแต่ยังไม่บรรลุผลสำเร็จ เนื่องจากการเรียนการสอนยังมีแนวโน้มด้านเน้นการเรียนต่อในระดับสูง มิได้มีการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการทำงาน มีคุณธรรมและจริยธรรม เท่าที่ควร
3. ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา พบว่า ครูอาจารย์ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนการสอน ทำให้การเรียนการสอนยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร การปรับปรุงวิธีการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาทางด้านการฝึกหัดครู เพื่อให้ได้ครูที่มีความสามารถยังกระทำไม่ได้กว้างขวางเท่าที่ควร ด้านการบริหารการศึกษาพบว่า การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาจากส่วนกลางไปยังส่วนภูมิภาค เช่น จังหวัดและอำเภอ รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษานั้นท้องถิ่นยังไม่สามารถทำได้อย่างแท้จริง
4. ระบบการบริหารการศึกษาขาดความยืดหยุ่น ไม่สามารถปรับเปลี่ยนเพื่อสร้างคนที่จะสามารถดำรงชีวิต ปรับตัว และริเริ่มนำการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างสอดคล้องกับสถานการณ์ และความต้องการทั้งของบุคคล ชุมชนและสังคมภายใต้การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของประเทศ

ความเป็นมาของโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รัฐบาลเห็นความสำคัญที่จะต้องให้การศึกษาระดับความรู้พื้นฐานของประชาชนในประเทศให้สูงขึ้นอย่างน้อยจาก 6 ปี เป็น 9 ปี เพื่อเป็นพื้นฐานในการปรับตัวให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศที่กำลังพัฒนาจากสภาพสังคมเกษตรกรรมไปสู่สภาพสังคมกึ่งอุตสาหกรรมและบริการ ที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนไทยในปัจจุบันและอนาคต

ดังนั้นคณะรัฐมนตรีในคราวประชุม เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2530 จึงได้ลงมติเห็นชอบว่ารัฐควรขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยวิธีการไม่บังคับ เนื่องจากเป็นวิธีการที่แสดงออกถึงเจตนารมณ์ของรัฐบาลอันที่จะยกระดับความรู้พื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้นถึงระดับที่ระบุไว้บนพื้นฐานของการคงไว้ซึ่งสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในการตัดสินใจส่งหรือไม่ส่งบุตรหลานของตนเข้ารับการศึกษ โดยมีแนวทางในการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานว่าในระยะเวลา 5 ปี นับแต่ปีงบประมาณ 2532 นี้ รัฐไม่ควรประกาศขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานไปถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการศึกษาภาคบังคับ แต่ควรเร่งขยายการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในรูปแบบและด้วยมาตรการต่าง ๆ ตามแนวทางปฏิบัติของวิธีการต่าง ๆ ของการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่บังคับไปก่อนเป็นเวลา 5 ปี โดยมีหลักการและมาตรการการดำเนินงานที่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนที่ด้อยฐานะทางเศรษฐกิจ และกำหนดนโยบายสำคัญว่า "เร่งขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานจาก 6 ปี เป็น 9 ปี ให้ทั่วถึงโดยเร็วอย่างมีคุณภาพทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน รวมทั้งสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ผู้บกพร่องทางกาย จิตใจ และผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องและทั่วถึงทั้งประเทศ (สมชัย วุฒิปรีชา. 2535 : 6) หลังจากนั้นได้ดำเนินการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างจริง ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) พบว่ามีการกำหนดนโยบายไว้อย่างชัดเจนว่า ในการขยายโอกาสทางการศึกษามุ่งที่จะเพิ่มอัตราการเรียนต่อในเขตพื้นที่ที่ทุรกันดารที่มีอัตราการเรียนต่อต่ำเป็นพิเศษ โดยกำหนดเป้าหมายให้นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียนต่อ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในระบบโรงเรียน เป็นร้อยละ 55 และเมื่อรวมกับเป้าหมายที่เรียนนอกระบบโรงเรียนจะมี

อัตราร้อยละ 60 กรมสามัญศึกษาได้จัดโครงการขยายโอกาสการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในเขตชนบทยากจน 38 จังหวัด จำนวน 235 โรงเรียน เริ่มปี 2530 เป็นต้นไป (ประภาพรณไชยวงศ์. 2530 : 26) ต่อมาในแผนพัฒนาการศึกษามับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ได้กำหนดนโยบายเร่งปรับปรุงการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้ผู้จบชั้นประถมศึกษาได้เข้าเรียนมากขึ้น โดยประมาณว่าในปีแรกของแผนคาดว่าจะมีผู้สำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 59 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 73 ในปลายแผน

รูปแบบและวิธีการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รูปแบบและวิธีการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าวมีสาระสำคัญดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2532)

1. แนวปฏิบัติในการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ดำเนินการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานจากชั้นประถมศึกษาไปจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยวิธีไม่บังคับ และใช้ทรัพยากรจากภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน หน่วยงานหรือองค์การระหว่างประเทศมาสนับสนุนอย่างมีประสิทธิภาพ
2. กลุ่มเป้าหมาย มุ่งให้เด็กและเยาวชนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งที่จบมาก่อนและเพิ่งจบการศึกษาได้มีโอกาสเข้าศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มเด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสทั้งในชุมชนเมืองและชุมชนชนบทห่างไกล ตลอดจนสามเณรจะได้รับการสนับสนุนเป็นพิเศษ
3. มาตรการพัฒนาหลักสูตร และวิธีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นให้มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นตลอดจนความแตกต่างระหว่างบุคคล สนองความต้องการของผู้เรียนให้มากขึ้น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนได้ตามความถนัด ความสนใจ และเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรมากขึ้น

แนวทางการดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534.ง) ได้กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์และเป้าหมายการดำเนินงานในความรับผิดชอบไว้ดังนี้

1. เร่งรัดการขยายโอกาสและบริการทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้กระจายไปสู่ประชาชนส่วนภูมิภาคอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสในชุมชนเมืองและชุมชนชนบทห่างไกล
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนและครูปกครองนักเรียนเห็นความสำคัญและคุณค่าทางการศึกษาต่อการพัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพและพัฒนาสังคมส่วนรวม
3. เร่งพัฒนาการจัดกระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอนและกระบวนการนิเทศติดตามผลเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะขั้นพื้นฐานโดยเน้นการพัฒนา ทักษะด้านอาชีพให้สามารถพึ่งตนเองได้ ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรม และตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดเป้าหมายที่จะเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดจากเดิมที่ดำเนินการอยู่ในปี 2534 จำนวน 1,366 โรงเรียน เพิ่มขึ้นเป็น 2,500 โรงเรียน ในปี 2535 และเพิ่มเป็น 6,500 โรงเรียน เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) เป้าหมายจำนวนห้องเรียนที่เปิดดำเนินการ ในปี 2535 รวมทุกชั้นเรียน 4,869 ห้องเรียน และเพิ่มขึ้นเป็น 17,820 ห้องเรียน เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 7 ส่วนเป้าหมายจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในปี 2535 รวม 174,000 คน และเพิ่มขึ้นเป็น 712,800 คน เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 7

สภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การที่โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานจะดำเนินงานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายนั้น โรงเรียนจำเป็นต้องมีการวางแผนการจัดระเบียบเกี่ยวกับคน เงิน วัสดุมีการ

กระตุ้นและจูงใจผู้ร่วมงานและมีการประเมินผลดูว่างานได้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ดังนั้น การดำเนินงานโครงการจึงครอบคลุม 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผนดำเนินการ และการประสานงาน ด้านการจัดบุคลากร ด้านงานวิชาการ ด้านการจัดสรรทรัพยากรและด้านการประชาสัมพันธ์และการจูงใจ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ คือ (สมใจ ขมวิจิตร. 2536 : 34)

1. งานด้านการวางแผนดำเนินการและการประสานงาน เป็นการเตรียมการหรือกิจกรรมการติดต่อขอความร่วมมือในการดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งรวมถึงการจัดตั้งคณะกรรมการที่ทำหน้าที่วางแผนดำเนินงาน ขั้นตอนการเตรียมงาน การปรับปรุงงานต่าง ๆ ภายในโรงเรียนเพื่อเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตลอดจนการประสานงานขอความร่วมมือในการดำเนินงานจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ชุมชนและบุคลากรทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ได้แก่ ผู้ปกครอง สถานประกอบการ และองค์กรอื่น ๆ เพื่อให้สามารถระดมทรัพยากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ชุมชนและท้องถิ่นมาใช้ในการดำเนินงาน

กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานในสังกัดต้องทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือในการดำเนินการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะต้องมีการประสานงานและร่วมมือกันตั้งแต่ระดับกระทรวงลงไปถึงระดับกรม หน่วยงานระดับจังหวัด และระดับปฏิบัติงานในท้องถิ่นดังนี้

1.1 ระดับกระทรวงและระดับกรม มีการประสานงานในด้านนโยบายและสั่งการให้หน่วยงานในสังกัดให้ความร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการ และกรมในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

1.2 ระดับจังหวัด รับนโยบายจากกระทรวงและกรมในสังกัดและให้ความร่วมมือในการดำเนินงานต่าง ๆ เช่น เกษตรอำเภอ สหกรณ์จังหวัด คลังจังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด พาณิชย์จังหวัด สาธารณสุขจังหวัด แรงงานจังหวัด ฯลฯ โดยมีการให้ความร่วมมือกันในด้านต่าง ๆ เช่น เป็นวิทยากร ผู้สอน และอำนวยความสะดวกด้านอื่น ๆ รวมทั้งมีการสั่งการให้หน่วยงานในสังกัด ในระดับอำเภอและตำบลให้ความร่วมมือประสานงานในการดำเนินการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ระดับปฏิบัติงานหรือระดับสถานศึกษา คือโรงเรียนมัธยมศึกษาและประถมศึกษาในฐานะเป็นผู้รับนโยบายเกี่ยวกับการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานมาปฏิบัติให้มีการประสานงานกับสภาตำบล หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ระดับตำบล อำเภอโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการกระตุ้นให้ประชากรส่งบุตรหลานเข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและระดับมหาวิทยาลัยที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ในการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มากยิ่งขึ้น

2. งานด้านการจัดบุคลากร เป็นงานที่เกี่ยวกับตัวบุคคลที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด เป็นปัจจัยแห่งประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการศึกษาดังนั้น เมื่อมีการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษาในระยะเวลาอันรวดเร็ว การสรรหาตัวบุคคลเพื่อมาปฏิบัติงานจึงมีความสำคัญมากขึ้น โดยเฉพาะครูผู้สอนซึ่งเป็นบุคคลสำคัญของการพัฒนาการศึกษาจำเป็นต้องมีการจัดบุคลากรให้เหมาะสมและเพียงพอเพื่อให้ได้คนดี มีความรู้ ความสามารถเข้ามาปฏิบัติงาน โดยเสาะหาบุคคลจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งจากภายในหน่วยงานเดียวกัน และทั้งนอกหน่วยงาน การสรรหาบุคลากรอาจใช้วิธี การสรรหาโดยตรง ซึ่งเป็นวิธีสรรหาจากภายในโรงเรียนหรือหน่วยงาน การสรรหาโดยทางอ้อม โดยการนำสื่อสารมวลชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ วารสาร และการสรรหาจากบุคคลภายนอก มีการติดต่อไปยังหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งหน่วยราชการและภาคเอกชน

3. ด้านงานวิชาการ งานวิชาการเป็นงานที่มีขอบข่ายกว้างขวาง มีความสำคัญมากต่อหน่วยงานการศึกษาหรือโรงเรียน เปรียบเสมือนเป็นหัวใจของโรงเรียน งานทุกอย่างของโรงเรียนจะเป็นการตอบสนองผลสำเร็จของผลงานทางวิชาการหรือการเรียนการสอนทั้งสิ้น จุดหมายของงานวิชาการ จึงมีอยู่ที่นักเรียนอ่านออกเขียนได้เท่านั้น แต่งานวิชาการเป็นงานที่รับผิดชอบต่อคุณภาพของผลเมืองและความมั่นคงของประเทศ งานวิชาการประกอบด้วย การดำเนินงาน 4 อย่าง คือ การจัดโปรแกรมการเรียน การปฏิบัติตามโปรแกรม การติดตามการเรียนการสอน และการจัดบริการการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537) ได้กำหนดขอบข่ายของงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาไว้ 9 งาน ดังนี้ งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานการเรียนการสอน งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานด้านวางแผนและกำหนดวิธีการดำเนินงานงานส่งเสริมการสอน และการประชุมอบรมทางวิชาการ

การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นกระบวนการที่ทำให้หลักสูตรกลายเป็นการปฏิบัติ จึงมีความจำเป็นเพื่อที่จะได้ดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตรได้อย่างถูกต้อง เพราะหัวใจของการนำหลักสูตรไปใช้ก็คือ การสอน และบุคคลสำคัญที่สุดก็คือ ครู (สุมิตร คุณากร. 2528 : 15) การเรียนรู้ของเด็กจะบังเกิดผลมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับ การเรียน การสอน เพราะการเรียนการสอนเป็นการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน โดยต้องคำนึงถึง ความเหมาะสม บรรยากาศ เทคนิค และองค์ประกอบที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่าง สมบูรณ์ที่สุด การจัดการเรียนการสอนโดยครูและนักเรียน เพื่อจะให้นักเรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจมีความสามารถ มีความคิด มีคุณธรรมและมีลักษณะนิสัยตามจุดหมายของหลักสูตร ทั้งนี้ โดยจัดสื่อการเรียนการสอน ได้แก่ วัสดุ สิ่งของ ภาพ เครื่องมือเครื่องใช้ แบบเรียน เอกสารต่าง ๆ ตลอดจนถึงบุคคล วิธีการ สถานที่ต่าง ๆ ที่ใช้ในการประกอบการเรียน การสอนซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น และมีการวัดและการประเมินผลเพื่อให้ ทราบว่า การดำเนินงานมีประสิทธิภาพเพียงใด เป็นไปตามวัตถุประสงค์และสำเร็จตาม เป้าหมายหรือไม่ ส่วนงานห้องสมุดในโรงเรียนหรือมุมหนังสือในห้องเรียนมีวัตถุประสงค์ เพื่อมุ่งเน้นให้นักเรียนได้มีหนังสือค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง อันเป็นประโยชน์สำหรับครู ในการจัดการเรียนการสอน ให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ห้องสมุดจะต้องเป็นศูนย์กลางใน การส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถฝึกตนเองให้รู้จักวิธีการเรียนรู้ นอกจากนี้มีงานนิเทศการสอน ซึ่งจำเป็นต้องจัดทำขึ้นในโรงเรียน เป็นการช่วยเหลือแนะนำหรือปรับปรุงกระบวนการเรียน การสอนของครูให้ดีขึ้น นอกเหนือจากศึกษานิเทศก์โดยตรงแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนหรือครูใหญ่ จะเป็นผู้ทำหน้าที่นี้ได้ดีที่สุด โดยทำงานร่วมกับครู เพื่อช่วยเหลือแนะนำและช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เกี่ยวกับการเรียนการสอน ในการจัดการศึกษาตามโครงการระยะแรกเริ่ม การนิเทศการ ศึกษาจึงมีความจำเป็นมาก เพราะจะต้องให้การช่วยเหลือแนะนำแก่ผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียน โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากครูยังขาดประสบการณ์ในการจัดการ เรียนการสอนตามหลักสูตร การนิเทศการศึกษาที่เหมาะสมจะมีผลพัฒนาครูและผู้เรียนให้มี คุณลักษณะตามความต้องการของโครงการดังกล่าว

4. ด้านการจัดสรรทรัพยากร ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดอาคารสถานที่และการจัดสรร งบประมาณ สำหรับด้านอาคารสถานที่ หมายถึง อาคารสถานที่ที่ใช้ในการจัดการศึกษาอย่างมี

ประสิทธิภาพและได้ผลตามที่วางไว้ ได้แก่ การใช้อาคารสถานที่ การดูแลรักษาอาคารเรียน ความพร้อมของอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมีส่วนช่วยส่งเสริมความเจริญในด้านต่าง ๆ แก่เด็กด้วย โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องมีพื้นที่เพียงพอ กับจำนวนนักเรียน มีห้องเรียน ห้องประกอบการเพียงพอ บริเวณโรงเรียนร่มรื่นสะอาด เรียบร้อย อุปกรณ์ครบครันซึ่งจะเป็นปัจจัยเอื้อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ส่วนด้านงบประมาณ ซึ่งเป็นงานอยู่ในงานธุรการ-การเงิน หมายถึง เงินที่ทางราชการจัดสรรให้แก่หน่วยงานนั้น ๆ เพื่อนำมาใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ถ้างบประมาณเพียงพอ มีการจัดสรรงบประมาณใช้จ่ายอย่างมีแบบแผนสามารถทำทั้งงานนั้น ๆ ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ งบประมาณเป็นแผนการใช้จ่ายเงินที่เป็นรูปแบบสำหรับการปฏิบัติการในอนาคต เป็นเครื่องมือการควบคุมการปฏิบัติการเหล่านั้นซึ่งแสดงถึงการใช้ทรัพยากร แรงงานและวัสดุอื่น ๆ

5. ด้านการประชาสัมพันธ์และการจูงใจ เป็นการสื่อสาร การแนะนำ และการสร้างความเข้าใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเกี่ยวกับโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐานในด้านวิธีการประชาสัมพันธ์ การจัดสิ่งจูงใจให้เด็กมาเรียนและผู้ปกครองส่งเด็กมาเรียนเป็นต้น เพื่อรณรงค์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการเรียนและช่วยให้เด็ก โดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาสได้เรียนต่อมากขึ้น อีกประการหนึ่งโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีความคุ้นเคยและเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ เพราะฉะนั้นโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในโครงการจะต้องทำโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนของชุมชนให้ได้มากที่สุด จึงจะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีหลายประการในการพัฒนาการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ผลการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านมา

จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 6-7) พบว่า สภาพการดำเนินงานในด้านความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนในภาคกลางคือ

ด้านความพร้อมของอาคารสถานที่ โรงเรียนยังไม่พร้อมที่จะจัดการเรียนการสอนตามหลักการใช้หลักสูตรได้ครบทุกวิชา กล่าวคือ ยังขาดห้องและสถานที่ฝึกปฏิบัติงานทดลองตามหลักสูตรเนื้อหาวิชาที่สอน และถ้าขยายชั้นเรียนในปีต่อไป โต๊ะ เก้าอี้ ไม่เพียงพอ

ด้านความพร้อมของบุคลากร มีการใช้บุคลากรภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียนมาช่วยในการสอน แต่ครูทุกคนจะต้องสอนระดับประถมศึกษาด้วย ปัญหาด้านบุคลากรของโรงเรียนจะคล้ายกันคือหากมีการขยายชั้นเรียนในปีต่อไป อัตราากำลังครูที่จะสอนจะไม่เพียงพอ ส่วนการจัดครูเข้าสอนระดับมัธยมศึกษาพบว่า ในหมวดวิชาสามัญนั้น ส่วนใหญ่ได้จัดสรรให้ครูได้สอนวิชาที่ตรงตามวุฒิ หรือสาขาวิชาเอก แต่ในหมวดงานวิชาชีพนั้นโดยส่วนใหญ่แล้วจะให้ครูที่มีความสามารถพิเศษหรือประสบการณ์เฉพาะตัวเป็นผู้สอนวิชานั้น ๆ

ด้านความพร้อมของอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน โรงเรียนมีปัญหาเหมือนกันคือยังขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอนทุกวิชา โดยเฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์และพลานามัย ขาดแคลนหนังสือสำหรับให้นักเรียนใช้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และขาดแคลนอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษอีกด้วย

นอกจากนี้ยังพบว่า การดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานมีปัญหาอยู่หลายประการที่ควรจะได้ร่วมกันหาแนวทางแก้ไขอย่างจริงจัง ซึ่งมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะดังนี้

1. การชักจูงให้เด็กมาเข้าเรียนนั้น นอกจากมาตรการในเชิงจัดการศึกษาแบบให้เปล่าแล้ว ควรจัดการเรียนการสอนโดยเน้นวิชาอาชีพที่จะทำให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียนให้ได้ ทั้งนี้ เนื่องจากพบว่าเด็กจำนวนหนึ่งไม่สามารถเรียนได้ แม้จะทราบว่าโรงเรียนได้ให้ความช่วยเหลือดังกล่าว เพราะเด็กต้องประกอบอาชีพที่มีรายได้จนเกือบครบครันถ้ามาเรียนหนังสือแม้ว่าจะไม่เสียเงินบำรุงการศึกษา แต่ก็จะทำให้ขาดรายได้ของตนเองไปส่วนหนึ่ง

2. ถ้าโรงเรียนจะเน้นการเรียนการสอนอาชีพ เพื่อให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียนแล้ว สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติพึงจัดสรรงบประมาณเป็นการเฉพาะเพื่อสนับสนุนให้โรงเรียนได้จัดซื้ออุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนวิชาชีพ รวมทั้งค่าตอบแทนวิทยากรท้องถิ่น ทั้งนี้ เพื่อให้การเรียนการสอนในด้านนี้เป็นไปอย่างจริงจัง

3. ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียนนั้น ในบางลักษณะอาชีพทางโรงเรียนประสบปัญหาเนื่องจากขาดแคลนสถานประกอบการในท้องถิ่นที่จะให้ความร่วมมือในด้านการฝึกงานอาชีพเพื่อให้เกิดรายได้แก่นักเรียนอย่างต่อเนื่องตลอดปี ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตลอดจนหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องควรมีมาตรการสนับสนุนส่งเสริมให้สถานประกอบการต่าง ๆ ให้ความร่วมมือในการจัดสร้างงานอาชีพที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถและวัยของเด็กนักเรียน และมีค่าตอบแทนที่เหมาะสมให้กับนักเรียนด้วย

4. ควรมีการพิจารณาโอกาสในการศึกษาต่อสายอาชีพของนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียนที่มุ่งเน้นการอาชีพและมีรายได้ระหว่างเรียน ซึ่งอาจจะไม่ต้องการสอบแข่งขันกับนักเรียนอื่น ๆ ในด้านวิชาการก็ได้ ดังนั้น ควรมีการกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกที่เหมาะสมและกำหนดโควตาแก่นักเรียนเหล่านี้ด้วย

5. การให้ความช่วยเหลือด้านการเรียนการสอนระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษากับโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากจะกำหนดให้โรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรเป็นพี่เลี้ยงแล้ว ควรที่จะส่งเสริมให้โรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ใกล้สามารถให้คำแนะนำในการจัดการเรียนการสอนและด้านอื่น ๆ ที่จำเป็น

สมชัย วุฒิปรีชา (2533 : 10-15) กล่าวว่า ปัญหาที่ค้นพบจากการประเมินโครงการคือ อาคาร วัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์การเรียนไม่เพียงพอ บุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอ และมีผู้สนใจเข้าเรียนไม่ตรงกับสาขาวิชาที่สอน นอกจากนี้ ค่าอู่ของเด็กประถมศึกษาชั้นไม่เหมาะสมสำหรับเด็กมัธยมศึกษาเนื่องจากมีขนาดเล็ก สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจึงได้ดำเนินการจัดซื้อโต๊ะ เก้าอี้ จำนวน 40,000 - 60,000 ชุด ไว้แล้ว ด้านงบประมาณในปีการศึกษา 2534 ใช้งบประมาณคิดเฉลี่ยโดยประมาณ 28,396 บาทต่อโรงเรียนโดยต่ำสุด 14,040 บาท และสูงสุด 59,075 บาท ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย 934 บาทต่อหัวโดยต่ำสุด 543 บาท และสูงสุด 2,266 บาท นอกจากนี้บางโรงเรียนได้รับการช่วยเหลือจากชุมชนโดยได้รับเป็นเงินบริจาคสำหรับด้านอาคารและครุภัณฑ์

ไพศาล หวังพานิช (2535 : 50) กล่าวว่าจากรายงานผลการติดตามและประเมินผลโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ผลการดำเนินการพบว่า ด้านอาคารสถานที่

ส่วนใหญ่นักดัดแปลงห้องกิจกรรมอื่น ๆ เป็นห้องเรียน บางโรงเรียนนำวิธีต่อเติมอาคาร ด้านครูผู้สอนส่วนใหญ่ร้อยละ 91 เป็นครูประถมศึกษาของโรงเรียน ที่เหลือเป็นครูช่วยราชการ ครูส่วนใหญ่ไม่เคยสอนชั้นมัธยมศึกษามาก่อน ครูดังกล่าวต้องสอนทั้งชั้นมัธยมศึกษาและประถมศึกษา เฉลี่ย 20-25 คาบต่อสัปดาห์ ด้านการเรียนการสอนครูส่วนใหญ่มีวุฒิไม่ตรงกับวิชาเอก โดยเฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ อังกฤษ และวิชาชีพ ด้านวัสดุครุภัณฑ์ส่วนใหญ่ใช้วิธีดัดแปลงและรับบริจาคซึ่งยังขาดสื่อประกอบการเรียนการสอนอีกมาก

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2535 : 15) ได้ให้ข้อสังเกตผลการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ณ โรงแรมแก่นจันทร์ จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 5-6 มีนาคม 2535 ว่าการดำเนินการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา มีความพร้อมไม่ครบวงจรคือ มีความพร้อมด้านอาคาร สถานที่ บุคลากรและความตั้งใจในการดำเนินงาน แต่ส่วนที่สนับสนุนการเรียนการสอน ได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์และเอกสารต่าง ๆ ยังไม่มีความพร้อมเท่าที่ควรต้องมีการปรับปรุงอีกมากสำหรับความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน และจากรายงานการศึกษาสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการนำร่องการขยายการศึกษาภาคบังคับต่อจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อีก 3 ปี และสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2534.ก : 35) ในด้านความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอน พบว่า ทุกโรงเรียนมีความพร้อมด้านอาคารสถานที่พอสมควร ส่วนสำคัญที่ยังขาดคือห้องปฏิบัติการทดลองและโต๊ะ เก้าอี้ มีขนาดไม่เหมาะสมจะต้องเตรียมการให้พร้อมมากขึ้น ใช้ครูที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มาสอน บางโรงเรียนครูไม่เพียงพอตามวิชาที่ต้องการ ต้องการครูจากโรงเรียนอื่นมาช่วยสอน ส่วนใหญ่จะต้องสอนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในการสอนบางคนสอนไม่ตรงวิชาเอกเนื่องจากครูไม่พอ ครูส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์จึงต้องอาศัยคู่มือครู โรงเรียนพี่เลี้ยง ศึกษาพิเศษ แต่ครูก็ยังต้องการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการสอนเพิ่มเติม สำหรับอุปกรณ์นั้นส่วนใหญ่ขาดอุปกรณ์การเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุปกรณ์วิทยาศาสตร์ ขาดสื่อการสอน และหนังสือสำหรับให้นักเรียนใช้ค้นคว้า โรงเรียนพยายามจัดกิจกรรมอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ใกล้เคียงกับโรงเรียนมัธยมศึกษาให้มากที่สุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีงานวิจัยที่น่าสนใจมาเสนอคือ

ประเสริฐ บุญทั่ว (2533 : ง) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานในโรงเรียนโครงการนาร่องขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 9 โดยผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ศึกษาในเทศก์สำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอและจังหวัดเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า การเตรียมความพร้อมให้กับครูผู้สอนเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการจัดกระบวนการเรียนการสอน การบริหารหลักสูตร เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนวในโรงเรียน ตลอดจนการเปิดโอกาสให้นักเรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรมด้วยตนเองมีค่อนข้างน้อย โรงเรียนส่วนมากไม่มีห้องแนะแนวเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพได้ตามเป้าหมายของหลักสูตร ปัญหาที่พบได้แก่ ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดวิชาเลือกเสรี การบริหาร วัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน และปัญหาการประเมินผลการเรียน

ต่อมากองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2534 : 35) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนโครงการนาร่องขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ โดยเลือกโรงเรียนในโครงการจากทุกภาค จำนวน 9 โรงเรียน และสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาจากทุกภาค จำนวน 4 โรงเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษาในส่วนโรงเรียนโครงการนาร่องขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า

1. ทุกโรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชน นักเรียนสามารถเดินทางมาเรียนได้สะดวกปลอดภัย และประหยัดค่าใช้จ่าย นักเรียนที่มีฐานะยากจนมีโอกาสเข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้มากขึ้น แต่ละโรงเรียนมีนักเรียนอยู่ระหว่าง 24-53 คน และร้อยละ 90 เป็นผู้เพ่งจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2. นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความสนใจมาเรียนอย่างสม่ำเสมอ ผู้ปกครองสนับสนุนโดยมาให้ช่วยงานบ้านหรือช่วยประกอบอาชีพ การได้รับยกเว้นค่าบำรุงการศึกษาเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าเรียน ส่วนที่ไม่ส่งลูกเรียนเนื่องจากความยากจน ต้องการแรงงานจากลูกและความไม่แน่ใจว่าโรงเรียนจะเปิดสอนชั้นมัธยมศึกษาจริง

3. นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อให้มีความรู้ความสามารถไปประกอบอาชีพ เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีในอนาคต ส่วนการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นนั้น นักเรียนและผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังไม่แน่ใจและมิได้ตั้งความหวังเอาไว้

4. โรงเรียนมีวิธีการจูงใจให้นักเรียนเข้าเรียนหลายวิธี เช่น การประชุมชี้แจง การพบปะผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน ตลอดจนการใช้สื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ แผ่นปลิว แผ่นพับ การประกาศเสียงตามสายในหมู่บ้านและการให้ทุนการศึกษา

5. ทุกโรงเรียนมีความพร้อมด้านอาคารสถานที่ ผู้บริหารและครูมีความกระตือรือร้นเป็นอย่างดี ครูผู้สอนส่วนใหญ่จบปริญญาตรีและสอนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาไม่มีประสบการณ์ในการสอนระดับมัธยมศึกษามาก่อนจึงต้องอาศัยคู่มือครู คำแนะนำจากโรงเรียนพี่เลี้ยง ตลอดจนศึกษานิเทศก์ จนทำให้มั่นใจในการสอนมากขึ้น ส่วนสื่อและวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนนั้นยังขาดแคลน ต้องอาศัยยืมจากโรงเรียนพี่เลี้ยงไปก่อน

6. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอให้การสนับสนุนในทุกด้านเป็นอย่างดี ศึกษา นิเทศก์กรมสามัญศึกษาประจำเขตการศึกษา ศึกษา นิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการ ตลอดจนโรงเรียนพี่เลี้ยงให้ความช่วยเหลือด้านการเรียนการสอนและการวัดผล ส่วนหน่วยงานอื่น ๆ ก็พร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือหากโรงเรียนต้องการ

7. โรงเรียนพี่เลี้ยงให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการเป็นส่วนใหญ่ เช่น การอบรม แนะนำครูผู้สอนเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดทำแผนการสอน การจัดทำสื่อและการวัดผล นอกจากนี้ยังให้ความร่วมมือในการให้ยืมสื่อและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นอีกด้วย

8. ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเต็มใจและภาคภูมิใจที่โรงเรียนได้รับคัดเลือกเข้าโครงการ ทุกคนจึงมีขวัญกำลังใจที่ดีและปฏิบัติงานอย่างมั่นใจและเต็มความสามารถ

สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ทำการศึกษาสภาพเบื้องต้นเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนโครงการนาร่องขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องผู้ให้ข้อมูลคือ คณะกรรมการการศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรมจังหวัด เจ้าหน้าที่จากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ผู้บริหารและคณะครูโรงเรียน

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 6-7) ได้ข้อมูลดังนี้

สภาพของโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอน

1. อาคารสถานที่ในปีการศึกษา 2533 ซึ่งเปิดทำการสอนเฉพาะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งส่วนใหญ่เปิดเรียนเพียง 1 ห้องเรียน ทุกโรงเรียนมีความพร้อมด้านอาคารสถานที่พอสมควร ส่วนสำคัญที่ยังขาดคือ ห้องฝึกปฏิบัติการทดลอง โต๊ะ เก้าอี้ ซึ่งมีจำนวนไม่เพียงพอและไม่เหมาะสมกับนักเรียนเพราะขนาดเล็กเกินไป
2. บุคลากร พบว่า ครูที่สอนระดับมัธยมศึกษา มีจำนวนระหว่าง 6-13 คน บางโรงเรียนขาดครูที่สอนชั้นประถมศึกษาอยู่เดิมมาสอนในชั้นมัธยมศึกษาทั้งหมด ครูที่สอนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนโครงการนาร่องส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรีสาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และเนื่องจากข้อจำกัดด้านปริมาณทำให้การจัดครูเข้าสอนระดับมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ยังทำไม่ได้ครบตามวุฒิสถาและวิชาเอก
3. อุปกรณ์ด้านการเรียนการสอน การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนโครงการนาร่อง ยังไม่มีความพร้อมในด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน ยังขาดแคลนสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนทุกวิชา โดยเฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์

ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2533 : 73) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการขยายการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ในด้านความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนพบว่า ส่วนใหญ่ครูผู้สอนมีความไม่แน่ใจในความพร้อมของโรงเรียน 10 เรื่อง คือ เรื่องห้องเรียน ห้องฝึกปฏิบัติการ เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์การสอน สถานที่ฝึกปฏิบัติวิชาชีพ อุปกรณ์ โต๊ะ เก้าอี้ ห้องสมุด คู่มือครูหรือแนวการสอน สื่อประเภทต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน จำนวนครูในโรงเรียนและครูผู้สอนวิชาชีพ แต่เห็นด้วยอย่างยิ่งที่ควรให้ครูทำการสอนในชั้นที่มีขยายการศึกษาได้รับการฝึกอบรมกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มเติม กล่าวโดยสรุปความคิดเห็นโดยรวมแล้ว ครูผู้สอนยังมีความไม่แน่ใจในความพร้อมของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นอกจากนี้ สมใจ ขมวิจิตร (2536 : 184) ได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาในภาคกลาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1) ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลาง 2) ศึกษาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลาง 3) สัมภาษณ์ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลาง 4) ศึกษาการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลาง ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. สภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารและครูเห็นว่า มีระยะเวลาในการเตรียมงาน 1-3 เดือน การติดต่อประสานงานในระดับจังหวัดมีน้อย ด้านบุคลากรจัดครูเข้าสอนตามรายวิชาที่มีประสบการณ์และความสนใจ มีการเชิญวิทยากรในท้องถิ่นมาช่วยสอน มีปัญหาขาดแคลนครูวิชาเอกวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษและวิชาชีพ ด้านวิชาการมีการปรึกษาและรับการนิเทศจากบุคลากรในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด มีการส่งเสริมให้ครูได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการสอน การจัดสรรงบประมาณได้รับจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติซึ่งไม่เพียงพอและล่าช้า วัสดุ อุปกรณ์ที่มียังแต่ไม่เพียงพอและไม่เหมาะสมกับสภาพนักเรียน สื่อการสอนไม่เพียงพอ เช่น เครื่องมือวิทยาศาสตร์ อุปกรณ์การสอนวิชาชีพ ด้านการประชาสัมพันธ์และการจูงใจ มีการประชุมชี้แจงผู้ปกครองและกรรมการศึกษา จัดสิ่งจูงใจในการมาเรียน โดยไม่เก็บค่าบำรุงการศึกษา จัดหาหนังสือ อุปกรณ์การเรียนให้ยืมเรียน ปัญหาที่พบคือ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องการให้เด็กประกอบอาชีพมากกว่าการเรียนต่อ

2. การจัดการเรียนการสอนด้านวิชาการ โรงเรียนได้รับเอกสารการเรียนตรงตามความต้องการแต่ไม่เพียงพอ ต้องการหนังสือส่งเสริมวิชาชีพ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทยเพิ่มเติมตามลำดับ ครูยังมีปัญหาเรื่องความไม่เข้าใจในระเบียบการวัดและประเมินผล ด้านบุคลากรจัดครูเข้าสอนตามวุฒิทางการศึกษา มีการประชุมนิเทศและเชิญวิทยากรในท้องถิ่นมาแนะนำการสอนและสอนวิชาชีพ ครูเกือบทุกคนเห็นว่า ต้องการครูสอนระดับมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้น ด้านงบประมาณได้รับจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติแต่ไม่เพียงพอและล่าช้า ด้านอาคารสถานที่ อาคารเรียนและห้องเรียนไม่เหมาะสมและไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ห้องทดลองและห้องฝึกงานไม่เพียงพอ

3. ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ที่มีความพร้อมในระดับปานกลาง

4. การสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โรงเรียนกรมสามัญศึกษาให้การสนับสนุนในด้านวิชาการ ด้านบุคลากร และการประชาสัมพันธ์ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนให้การสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์ การจัดบุคลากรช่วยให้ความรู้ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกลุ่มผู้แทนชุมชนสนับสนุนด้านวิชาการ การประชาสัมพันธ์และงบประมาณบางส่วน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า การดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการช่วยเหลือให้เยาวชนของชาติที่ด้อยโอกาสอันเกิดจากการมีถิ่นฐานอยู่ในชนบทที่ห่างไกล รวมทั้งผู้ที่มีฐานะค่อนข้างยากจนในชนบท และความเหลื่อมล้ำระหว่างผู้ที่ได้เปรียบและผู้ที่ยังเปรียบาห์ทั่วถึง อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาผลการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่ามีปัญหาในการดำเนินงานหลายประการดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี เพื่อได้แนวทางการปรับปรุงการดำเนินงาน ซึ่งครอบคลุมงานที่สำคัญของโรงเรียนทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการดำเนินการและการประสานงาน ด้านการจัดบุคลากร ด้านงานวิชาการ ด้านการจัดสรรทรัพยากร และด้านการประชาสัมพันธ์และการจูงใจ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ครอบคลุมงานสำคัญในโรงเรียน 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผนดำเนินการและการประสานงาน ด้านการจัดบุคลากร ด้านงานวิชาการ ด้านการจัดสรรทรัพยากร และด้านการประชาสัมพันธ์ และการจูงใจ โดยนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

ทั้งนี้ โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัยต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้บริหารโรงเรียนศึกษาจากกลุ่มประชากรที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2537 จำนวนทั้งสิ้น 29 คน จำนวนเป็นผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่ (นักเรียนตั้งแต่ 901 คนขึ้นไป) จำนวน 6 คน ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลาง (นักเรียน 601-900 คน) จำนวน 3 คน ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก (นักเรียนตั้งแต่ 600 คนลงมา) จำนวน 20 คน

2. ครูผู้สอน

2.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2537 จำนวนทั้งสิ้น 375 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำนวนทั้งสิ้น 170 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1) แบ่งโรงเรียนตามขนาดของโรงเรียนซึ่งมี 3 ขนาด คือ ขนาดใหญ่ 6 โรงเรียน ขนาดกลาง 3 โรงเรียน และขนาดเล็ก 20 โรงเรียน

2) จากโรงเรียนในแต่ละขนาด ดำเนินการสุ่มครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในแต่ละโรงเรียนโดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายให้ได้ครูผู้สอนตามสัดส่วนดังนี้ จำนวนครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดใหญ่โรงเรียนละ 6 คน โรงเรียนขนาดกลางโรงเรียนละ 6 คน และโรงเรียนขนาดเล็กโรงเรียนละ 6 คน ดังนั้น จะได้ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดใหญ่รวม 36 คน ในโรงเรียนขนาดกลางรวม 18 คน และในโรงเรียนขนาดเล็กรวม 116 คน รวมครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 170 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มี 2 ชุด ดังนี้ ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามครูผู้สอน ซึ่งแต่ละชุดแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) สอบถามถึงสภาพการปฏิบัติงานและผลการปฏิบัติงานใน 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ดำเนินการและการประสานงาน ด้านการจัดบุคลากร ด้านงานวิชาการ ด้านการจัดสรรทรัพยากร และด้านการประชาสัมพันธ์และการเงิน จำนวน 52 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานด้านคุณภาพและปัญหาในการดำเนินงานแต่ละด้าน ซึ่งเป็นข้อคำถามแบบปลายเปิดให้ตอบ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิดของผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและด้านการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. กำหนดขอบเขตของเนื้อหาที่จะสร้างแบบสอบถามรวมทั้งสัดส่วนจำนวนข้อคำถามแต่ละด้าน
3. สร้างแบบสอบถามตามที่กำหนดในข้อ 2 แล้วนำไปขอความเห็นจากคณะกรรมการควบคุมประกันคุณภาพและปรับปรุงแก้ไข
4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์และความชัดเจนในการใช้ภาษา
5. รวบรวมข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำปรึกษาคณะกรรมการควบคุมประกันคุณภาพเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
6. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่นำกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 9 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ 3 โรง โรงเรียนขนาดกลาง 3 โรง และโรงเรียนขนาดเล็ก 3 โรง ผู้ตอบแบบสอบถามคือผู้บริหาร 9 คน ครูผู้สอน 54 คน
7. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจหาคะแนนแต่ละข้อ แล้วหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าโดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .92 ซึ่งถือว่าเป็นแบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่นในระดับสูง สามารถนำไปเก็บข้อมูลได้
8. นำแบบสอบถามที่จัดทำสมบูรณ์แล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร และครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 29 โรงเรียน
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง แล้วขอความอนุเคราะห์ให้ผู้ตอบส่งคืนทางไปรษณีย์ ภายใน 15 วัน โดยจัดซองและแสตมป์ให้ไว้ด้วย
3. ผู้วิจัยเดินทางไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ในกรณีที่ยังไม่ได้รับแบบสอบถามคืนตามกำหนดเวลา ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามที่ตอบโดยผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และแบบสอบถามที่ตอบโดยครูผู้สอนจำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้รับได้ส่งแบบสอบถามคืนทั้งสิ้น จำนวน 199 ฉบับ แยกเป็นผู้บริหาร จำนวน 29 ฉบับ ครูผู้สอน จำนวน 170 ฉบับ

การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

1. การจัดกระทำข้อมูล
  - 1.1 นำแบบสอบถามที่รับคืนมาทั้งหมด ตรวจสอบสมบูรณ์ของแบบสอบถาม พบว่าสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ทุกฉบับ
  - 1.2 ตรวจสอบให้คะแนนแบบสอบถามตอนที่ 2 ตามเกณฑ์ต่อไปนี้
    - 1.2.1 การปฏิบัติงานให้คะแนนดังนี้

ปฏิบัติมากที่สุด	เท่ากับ	5	คะแนน
ปฏิบัติมาก	เท่ากับ	4	คะแนน
ปฏิบัติปานกลาง	เท่ากับ	3	คะแนน
ปฏิบัติน้อย	เท่ากับ	2	คะแนน
ปฏิบัติน้อยที่สุด	เท่ากับ	1	คะแนน
    - 1.2.2 ผลการปฏิบัติให้คะแนน ดังนี้

ปฏิบัติดีมาก	เท่ากับ	4	คะแนน

ปฏิบัติดี	เท่ากับ	3	คะแนน
ปฏิบัติพอใช้	เท่ากับ	2	คะแนน
ปฏิบัติต้องปรับปรุง	เท่ากับ	1	คะแนน

1.3 แยกแบบสอบถามออกเป็นกลุ่มตามตัวแปรที่ต้องการศึกษาคือ ผู้บริหาร
โรงเรียน ครูผู้สอน และแยกตามขนาดของโรงเรียนคือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 หาค่าคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความถี่ และค่าร้อยละ
จากข้อมูลเชิงปริมาณแบบสอบถามทุกตอน

2.2 หาค่าความถี่ และค่าร้อยละ จากข้อมูลเชิงบรรยาย

2.3 แปลความหมายของระดับคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติงาน ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ดังนี้

3.81 - 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติงานในระดับมาก

2.21 - 3.80 หมายถึง มีการปฏิบัติงานระดับปานกลาง

1.00 - 2.20 หมายถึง มีการปฏิบัติงานระดับน้อย

2.4 แปลความหมายของระดับคะแนนเฉลี่ยผลการปฏิบัติงานตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ดังนี้

3.21 - 4.00 หมายถึง ดี

1.81 - 3.20 หมายถึง พอใช้

1.00 - 1.80 หมายถึง ต้องปรับปรุง

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ค่าร้อยละ

2. ค่าเฉลี่ย (X) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าใช้วิธีวิเคราะห์ความ

แปรปรวน (Analysis of Variance) (Brown. 1976 : 88 ; citing Hoyt. 1941)

(สูตรในภาคผนวก)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยตามลำดับหัวข้อดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนใน 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผนดำเนินการและการประสานงาน ด้านการจัดบุคลากร ด้านงานวิชาการ ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการประชาสัมพันธ์ และการจูงใจ

ตอนที่ 3 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนใน 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผนดำเนินการและการประสานงาน ด้านการจัดบุคลากร ด้านงานวิชาการ ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการประชาสัมพันธ์และการจูงใจ

ตอนที่ 4 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก

ตอนที่ 5 ผลการดำเนินงานด้านคุณภาพ

ตอนที่ 6 ปัญหาในการดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานีในแต่ละด้าน

รายละเอียดของแต่ละตอนมีดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกเป็นผู้บริหาร
โรงเรียนและครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

สถานภาพ	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง	29	100	170	100
2. เพศ				
ชาย	26	90	66	39
หญิง	3	10	104	61
3. อายุ				
35 ปีลงมา	1	3	47	28
36-45 ปี	9	31	92	54
46-55 ปี	14	49	26	15
56 ปีขึ้นไป	5	17	5	3
4. อายุราชการ				
1- 5 ปี	-	-	35	20
6-10 ปี	1	3	13	8
11-15 ปี	7	24	42	25
16 ปีขึ้นไป	21	73	80	47

ตาราง 1 (ต่อ)

สถานภาพ	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
5. ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในโครงการขยายโอกาส ที่โรงเรียนนี้				
1 ปี	3	10	64	38
2-3 ปี	9	31	32	19
3 ปีขึ้นไป	17	59	74	43
6. ระดับการศึกษา				
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	10	5	3
ปริญญาตรี	22	76	154	91
สูงกว่าปริญญาตรี	4	14	11	6

จากตาราง 1 พบว่าผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำนวน 29 คน เป็นเพศชาย คิดเป็น
ร้อยละ 90 เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 10 ส่วนใหญ่อายุอยู่ในช่วง 46-55 ปี คิดเป็น
ร้อยละ 49 มีอายุราชการ 16 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 73 ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในโครงการ
ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่โรงเรียนนี้เป็นเวลา 3 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 59
รองลงมาคือ 2-3 ปี คิดเป็นร้อยละ 31 และ 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 10 ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่
มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 76 รองลงมาคือสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 14
และต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 10 ตามลำดับ

ส่วนครูผู้สอนจำนวน 170 คน เป็นเพศชายร้อยละ 39 เป็นเพศหญิงร้อยละ 61
ส่วนใหญ่อายุ 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 54 มีอายุราชการ 16 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 47

รองลงมา มีอายุราชการ 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 25 ส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติงานในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่โรงเรียนนี้เป็นเวลา 3 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 43 รองลงมาคือ 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 38 และ 2-3 ปี คิดเป็นร้อยละ 19 โดยส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 91 มีจำนวนน้อยที่สูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 6 และต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 3

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานีทั้ง 5 ด้าน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 2 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำแนกเป็นรายด้าน 5 ด้าน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน

รายการ	การปฏิบัติงาน		ผลการปฏิบัติงาน	
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1. ด้านการวางแผนและประสานงาน	3.83	มาก	2.87	พอใช้
2. ด้านการจัดบุคลากร	2.75	ปานกลาง	2.37	พอใช้
3. ด้านงานวิชาการ	3.38	ปานกลาง	2.61	พอใช้
4. ด้านการจัดสรรทรัพยากร	3.27	ปานกลาง	2.50	พอใช้
5. ด้านการประชาสัมพันธ์และการจูงใจ	3.64	ปานกลาง	2.85	พอใช้
รวม	3.38	ปานกลาง	2.64	พอใช้

จากตาราง 2 พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัด
การศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานีว่า มีการปฏิบัติงานรวมทั้ง 5 ด้านในระดับ
ปานกลาง โดยมีการปฏิบัติงานด้านการวางแผนดำเนินการและการประสานงานในระดับมาก
ส่วนอีก 4 ด้าน มีการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง สำหรับผลการปฏิบัติงานโดยรวมและแต่ละด้าน
พบว่า อยู่ในระดับพอใช้ทุกด้าน

ตาราง 3 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านการวางแผนดำเนินการและการประสานงานตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน

รายการ	การปฏิบัติงาน		ผลการปฏิบัติงาน	
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1. สืบหาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความถนัด ความสนใจ ความต้องการของนักเรียน สภาพท้องถิ่นและความพร้อมของโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียน	3.82	มาก	2.79	พอใช้
2. จัดตั้งคณะกรรมการต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่วางแผนการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	3.75	ปานกลาง	2.89	พอใช้
3. ร่วมจัดทำแผนดำเนินงานจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	3.82	มาก	2.82	พอใช้
4. ดำเนินการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามแผนที่วางไว้	3.75	ปานกลาง	2.84	พอใช้
5. ประสานงานกับบุคลากรภายในโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	3.96	มาก	2.96	พอใช้

ตาราง 3 (ต่อ)

รายการ	การปฏิบัติงาน		ผลการปฏิบัติงาน	
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
6. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่อยู่ใกล้เคียง กลุ่มโรงเรียน สบอ./ก. เป็นต้น เพื่อขอ ความร่วมมือ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น	3.89	มาก	2.86	พอใช้

จากตาราง 3 พบว่าผู้บริหารของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัด
การศึกษาด้านการวางแผนดำเนินการและการประสานงานมีการปฏิบัติงานในระดับมาก
4 รายการ คือ การประสานงานกับบุคลากรภายในโรงเรียน การประสานงานกับหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้อง การสำรวจข้อมูลพื้นฐานและการร่วมจัดทำแผนดำเนินการ ส่วนอีก 2 รายการมี
การปฏิบัติงานระดับปานกลางได้แก่ การจัดตั้งคณะกรรมการต่าง ๆ และการดำเนินงานจัด
การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามแผนที่วางไว้ สำหรับผลการปฏิบัติงานพบว่าได้ผล
ในระดับพอใช้ทุกรายการ

ตาราง 4 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาชั้น
 พื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านการจัดบุคลากร ตามความ
 คิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน

รายการ	การปฏิบัติงาน		ผลการปฏิบัติงาน	
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1. จัดครูสอนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นตามคุณสมบัติ และประสบการณ์ของครูผู้สอน	3.72	ปานกลาง	2.75	พอใช้
2. จัดครูที่สอนในชั้นประถมศึกษาช่วยสอน	3.03	ปานกลาง	2.55	พอใช้
3. เชิญบุคลากรจากโรงเรียนมัธยมศึกษา ประจำตำบลและอำเภอมาช่วยสอน	1.65	น้อย	1.65	ต้องปรับปรุง
4. เชิญวิทยากรจากกรมอื่นในกระทรวงศึกษา- ธิการ เช่น กรมการศาสนา กรมการศึกษา นอกโรงเรียน และกรมอาชีวศึกษามาช่วยสอน	1.58	น้อย	1.68	ต้องปรับปรุง
5. เชิญวิทยากรจากสังกัดอื่นนอกกระทรวง ศึกษาธิการ เช่น สาธารณสุขอำเภอ พัฒนาอำเภอ เกษตรอำเภอ มาช่วยสอน	1.65	น้อย	1.72	ต้องปรับปรุง
6. เชิญวิทยากรในท้องถิ่นหรือหน่วยงานเอกชน หรือสถานประกอบการต่าง ๆ มาช่วยสอน ให้ความรู้แก่นักเรียน	2.82	ปานกลาง	2.58	พอใช้
7. ใ้บุคลากรจัดการเรียนการสอนของ โรงเรียนอื่น ๆ	2.75	ปานกลาง	2.44	พอใช้

ตาราง 4 (ต่อ)

รายการ	การปฏิบัติงาน		ผลการปฏิบัติงาน	
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
8. เข้ารับการฝึกอบรม สัมมนาและหรือประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	3.65	ปานกลาง	2.93	พอใช้
9. ส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาความรู้ความสามารถในการสอนวิชาต่าง ๆ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการเข้ารับการฝึกอบรม สัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการ	3.93	มาก	3.00	พอใช้

จากตาราง 4 พบว่าผู้บริหารของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัด
การศึกษา ด้านการจัดบุคลากรพบว่าการปฏิบัติงานในระดับมากเพียง 1 รายการ คือ
การส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาความรู้ความสามารถในการสอนวิชาต่าง ๆ โดยการเข้ารับ
การฝึกอบรม สัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการ และมีการปฏิบัติงานในระดับน้อย 3 รายการคือ
เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเชิญวิทยากรจากโรงเรียนมัธยมของกรมสามัญศึกษา กรมอื่นใน
กระทรวงศึกษาธิการและสังกัดอื่นนอกกระทรวงศึกษาธิการมาช่วยสอน นอกนั้นมีการปฏิบัติ
ในระดับปานกลาง ส่วนผลการปฏิบัติงานตามความคิดเห็นของผู้บริหารพบว่า ส่วนใหญ่อยู่
ในระดับพอใช้แต่มีผลการปฏิบัติงานในระดับต้องปรับปรุง 3 รายการคือ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเชิญ
วิทยากรจากโรงเรียนมัธยมของกรมสามัญศึกษา กรมอื่นในกระทรวงศึกษาธิการและสังกัดอื่น
นอกกระทรวงศึกษาธิการมาช่วยสอน

ตาราง 5 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้น
พื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านงานวิชาการ ตามความ
คิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน

รายการ	การปฏิบัติงาน		ผลการปฏิบัติงาน	
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1. ประชุมปรึกษาทางวิชาการในการจัดการ เรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน	3.89	มาก	3.03	พอใช้
2. ร่วมนิเทศงานวิชาการกับบุคคลภายนอก โรงเรียน เช่น ศึกษาในเทศก้อาเภอ และ ศึกษานิเทศก์จังหวัดและศึกษานิเทศสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ	2.72	ปานกลาง	2.24	พอใช้
3. มีการนิเทศการเรียนการสอนโดยผู้บริหาร และ/หรือครูวิชาการในโรงเรียน	3.06	ปานกลาง	2.55	พอใช้
4. ำซื้อสื่อการเรียนการสอนร่วมกับโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา	2.37	ปานกลาง	1.82	พอใช้
5. ส่งเสริมให้ครูนำความรู้และเทคโนโลยี ใหม่ ๆ มาใช้ในการสอน	3.65	ปานกลาง	2.62	พอใช้
6. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสม กับโครงสร้างหลักสูตรและรายวิชาการของ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	3.79	ปานกลาง	2.89	พอใช้

ตาราง 5 (ต่อ)

รายการ	การปฏิบัติงาน		ผลการปฏิบัติงาน	
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
7. มีการปรับกิจกรรมและวิธีสอนให้เหมาะสม กับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	3.58	ปานกลาง	2.72	พอใช้
8. นำเรื่องราวหรืออาชีพที่มีในท้องถิ่นมาใช้ ในการเรียนการสอนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	3.44	ปานกลาง	2.68	พอใช้
9. จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในการสอนชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น	3.24	ปานกลาง	2.55	พอใช้
10. มีการประเมินผลก่อนเรียนเพื่อทราบพื้นฐาน ความรู้ของนักเรียน	3.41	ปานกลาง	2.51	พอใช้
11. มีการประเมินผลระหว่างเรียนเพื่อปรับปรุง การเรียนการสอน	3.65	ปานกลาง	2.86	พอใช้
12. มีการประเมินผลหลังการเรียนเพื่อทราบผล การเรียนการสอนตามจุดประสงค์การเรียนรู้	3.72	ปานกลาง	2.89	พอใช้
13. วิเคราะห์ผลการเรียนและการปรับปรุง การเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	3.37	ปานกลาง	2.58	พอใช้
14. จัดการสอนซ่อมเสริมในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	3.41	ปานกลาง	2.65	พอใช้

จากตาราง 5 พบว่าผู้บริหารของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัด
การศึกษา ด้านงานวิชาการ ว่ามีการปฏิบัติในระดับปานกลางทุกรายการ มีผลงานในระดับ
พอใช้ทุกรายการ

ตาราง 6 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านการจัดสรรทรัพยากรตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน

รายการ	การปฏิบัติงาน		ผลการปฏิบัติงาน	
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1. จัดอาคารสถานที่ให้เพียงพอและเหมาะสมสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	3.27	ปานกลาง	2.41	พอใช้
2. จัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ให้เพียงพอและเหมาะสมกับการเรียนการสอนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	3.62	ปานกลาง	2.72	พอใช้
3. จัดหางบประมาณจากแหล่งอื่นมาช่วยสนับสนุนสำหรับใช้เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างเพียงพอ	3.31	ปานกลาง	2.55	พอใช้
4. จัดหาเอกสารทางวิชาการ เช่น เอกสารหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้เพียงพอกับการสอน	3.89	มาก	2.89	พอใช้
5. แสวงหาครูผู้สอนที่เหมาะสมและเพียงพอกับการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	3.51	ปานกลาง	2.62	พอใช้
6. จัดหาอุปกรณ์การสอน เช่น เทป สไลด์ วีดีโอ เครื่องขยายเสียง เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะให้มีจำนวนเพียงพอกับจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	3.86	มาก	2.93	พอใช้

ตาราง 6 (ต่อ)

รายการ	การปฏิบัติงาน		ผลการปฏิบัติงาน	
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
7. จัดหาอุปกรณ์การสอนวิชาชีพให้เพียงพอกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	3.58	ปานกลาง	2.75	พอใช้
8. จัดหาสื่อการเรียนการสอนโดยการรับบริจาคจากชุมชนและผู้ปกครองมาใช้ในการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	3.00	ปานกลาง	2.41	พอใช้
9. ยืมสื่อการเรียนการสอนจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมาใช้ในการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	2.27	ปานกลาง	1.82	พอใช้
10. สนับสนุนงบประมาณเพื่อผลิตสื่อการเรียนการสอนใช้ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	3.37	ปานกลาง	2.51	พอใช้
11. จัดหาสถานประกอบการในชุมชนให้เพียงพอแก่นักเรียนในการฝึกวิชาชีพ	2.55	ปานกลาง	2.00	พอใช้
12. จัดหาวิทยากรในชุมชนที่มีความเหมาะสมมาให้ความรู้และฝึกปฏิบัติวิชาชีพอย่างเพียงพอ	3.06	ปานกลาง	2.44	พอใช้

จากตาราง 6 พบว่าผู้บริหารของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ด้านการจัดสรรทรัพยากร ว่ามีการปฏิบัติงานในระดับมาก 2 รายการ คือ การจัดหาเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ และการจัดหาอุปกรณ์การสอนให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน นอกนั้นมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ส่วนผลการปฏิบัติงานพบว่ามีผลการปฏิบัติงานในระดับพอใช้ทุกรายการ

ตาราง 7 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้น
พื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านการประชาสัมพันธ์และการ
จูงใจ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน

รายการ	การปฏิบัติงาน		ผลการปฏิบัติงาน	
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1. ประชาสัมพันธ์โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่ชุมชน	3.75	ปานกลาง	3.06	พอใช้
2. ดำเนินการประชาสัมพันธ์โดยเน้นให้เห็นคุณค่าของการศึกษาต่อ ค่าใช้จ่ายและความช่วยเหลือที่จะได้รับ ฯลฯ	3.86	มาก	3.10	พอใช้
3. ประชุมชี้แจงผู้ปกครองและกรรมการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	3.86	มาก	3.06	พอใช้
4. ออกไปพบปะผู้ปกครองที่บ้านเพื่อจูงใจให้ส่งบุตรหลานมาเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	3.62	ปานกลาง	2.75	พอใช้
5. ส่งเอกสารทางไปรษณีย์ไปให้ผู้ปกครองเพื่อจูงใจให้นักเรียนเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	2.31	ปานกลาง	1.89	พอใช้
6. บอกข่าวสารผ่านทางนักเรียนให้ไปแจ้งผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	3.82	มาก	2.79	พอใช้
7. จัดหาหนังสือ อุปกรณ์การเรียนให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นยืมเรียน	4.17	มาก	3.31	ดี

ตาราง 7 (ต่อ)

รายการ	การปฏิบัติงาน		ผลการปฏิบัติงาน	
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
8. จัดการสอนวิชาชีพให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นได้เรียนตามความสนใจ	3.51	ปานกลาง	2.75	พอใช้
9. จัดบริการอาหารกลางวันให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	3.65	ปานกลาง	2.93	พอใช้
10. แจกชุดนักเรียนสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่ขาดแคลน	3.96	มาก	3.17	พอใช้
11. จัดหาทุนการศึกษาให้นักเรียนที่เรียนดี ความประพฤติดีและมีความตั้งใจในการเรียนแต่ขาดแคลน	4.34	มาก	3.13	พอใช้
12. ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลงานและกิจกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดตลาดนัดวิชาชีพ ฯลฯ	2.89	ปานกลาง	2.24	พอใช้

จากตาราง 7 พบว่าผู้บริหารของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษา
 ด้านการประชาสัมพันธ์และการมุ่งเป้าว่ามีระดับการปฏิบัติงานในระดับมาก 5 รายการตามลำดับ
 ดังนี้ การจัดหาทุนการศึกษาให้นักเรียนที่เรียนดีแต่ขาดแคลน การจัดหาหนังสือ อุปกรณ์การเรียน
 ให้นักเรียนยืมเรียน การแจกชุดนักเรียน สำหรับนักเรียนที่ขาดแคลน การประชุมชี้แจงผู้ปกครอง

และกรรมการศึกษา การดำเนินการประชุมสัมมนา และการออกข่าวสารผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์
แจ้งผู้ประกอบการ ตามลำดับ นอกเหนือจากการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง สำหรับผลการปฏิบัติงานพบว่า
มีผลการปฏิบัติงานในระดับพอใช้ทุกรายการ

ตอนที่ 3 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี 5 ด้าน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 8 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำแนกเป็นรายด้าน 5 ด้าน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน

รายการ	การปฏิบัติงาน		ผลการปฏิบัติงาน	
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1. ด้านการวางแผนและประสานงาน	3.75	ปานกลาง	2.78	พอใช้
2. ด้านการจัดบุคลากร	2.49	ปานกลาง	2.35	พอใช้
3. ด้านงานวิชาการ	3.52	ปานกลาง	2.70	พอใช้
4. ด้านการจัดสรรทรัพยากร	3.22	ปานกลาง	2.43	พอใช้
5. ด้านการประชาสัมพันธ์และการจูงใจ	3.65	ปานกลาง	2.73	พอใช้
รวม	3.35	ปานกลาง	2.60	พอใช้

จากตาราง 8 พบว่าครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ดังนี้ การปฏิบัติงานโดยรวมแต่ละด้านทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีระดับการปฏิบัติงานด้านการวางแผนดำเนินการและประสานงานเป็นลำดับแรก รองลงมาคือการประชาสัมพันธ์และการจูงใจ งานวิชาการ การจัดสรรทรัพยากร และมีการปฏิบัติด้านการจัดบุคลากรเป็นลำดับสุดท้าย ส่วนผลการปฏิบัติงานแต่ละด้านพบว่าอยู่ในระดับพอใช้ทั้งเมื่อพิจารณาโดยรวมและ เป็นรายด้าน

ตาราง 9 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาชั้น
 พื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านการวางแผนดำเนินการ
 และการประสานงานตามความคิดเห็นของครูผู้สอน

รายการ	การปฏิบัติงาน		ผลการปฏิบัติงาน	
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1. สืบรวจข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความสนใจ ความต้องการของนักเรียน สภาพท้องถิ่น และความพร้อมของโรงเรียน	3.50	ปานกลาง	2.65	พอใช้
2. จัดตั้งคณะกรรมการต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่ วางแผนการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น	3.83	มาก	2.91	พอใช้
3. ร่วมจัดทำแผนดำเนินงานจัดการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	3.73	ปานกลาง	2.84	พอใช้
4. ดำเนินการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น	3.82	มาก	2.78	พอใช้
5. ประสานงานกับบุคลากรภายในโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น	3.97	มาก	2.88	พอใช้
6. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอความร่วมมือเกี่ยวกับการจัดการ ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	3.64	ปานกลาง	3.13	พอใช้

จากตาราง 9 พบว่าครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านการวางแผนดำเนินการและการประสานงาน ว่ามีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก 3 รายการคือ การประสานงานกับบุคลากรภายในโรงเรียน การจัดตั้งคณะกรรมการต่างๆ เพื่อทำหน้าที่วางแผนการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา การดำเนินการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามลำดับ ส่วนการปฏิบัติงานอีก 3 รายการ อยู่ในระดับปานกลาง คือ ร่วมกันจัดทำแผนดำเนินงาน การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือและการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจ ความต้องการของนักเรียน สภาพท้องถิ่นและความพร้อมของโรงเรียน สำหรับผลการปฏิบัติงานด้านการวางแผนดำเนินการและการประสานงานนั้นพบว่า มีผลในระดับพอใช้ทุกรายการ

ตาราง 10 สภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านการจัดบุคลากร ตามความคิดเห็น
ของครูผู้สอน

รายการ	การปฏิบัติงาน		ผลการปฏิบัติงาน	
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1. จัดครูเข้าสอนตามวุฒิและประสบการณ์	2.92	ปานกลาง	1.89	พอใช้
2. จัดครูที่สอนในชั้นประถมศึกษามาช่วยสอน	2.45	ปานกลาง	2.30	พอใช้
3. เชิญบุคลากรจากโรงเรียนมัธยมศึกษา ประจำตำบลและอำเภอมาช่วยสอน	1.76	น้อย	1.79	ต้องปรับปรุง
4. เชิญวิทยากรจากกรมอื่นในกระทรวง ศึกษาธิการมาช่วยสอน	1.68	น้อย	1.69	ต้องปรับปรุง
5. เชิญวิทยากรจากสังกัดอื่นนอกกระทรวง ศึกษาธิการ เช่น สาธารณสุขอำเภอ พัฒนากรอำเภอ เกษตรอำเภอ มาช่วยสอน	1.84	น้อย	1.79	ต้องปรับปรุง
6. เชิญวิทยากรในท้องถิ่นหรือหน่วยงาน เอกชนหรือสถานประกอบการต่าง ๆ มาช่วยสอน	2.62	ปานกลาง	2.38	พอใช้
7. ไปดูงานการจัดการเรียนการสอนของ โรงเรียนอื่น ๆ	2.85	ปานกลาง	2.43	พอใช้
8. เข้าร่วมการฝึกอบรม สัมมนาและประชุม ปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	2.85	ปานกลาง	1.93	พอใช้

ตาราง 10 (ต่อ)

รายการ	การปฏิบัติงาน		ผลการปฏิบัติงาน	
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
9. ส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาความรู้ความสามารถในการสอนวิชาต่าง ๆ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการเข้ารับการฝึกอบรม สัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการ	2.83	ปานกลาง	1.96	พอใช้

จากตาราง 10 พบว่าครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านการจัดบุคลากรว่ามีระดับการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง 6 รายการ คือ การจัดครูเข้าสอนตามวุฒิและประสบการณ์ การไปดูงานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนอื่น การเข้ารับการฝึกอบรม สัมมนาและประชุมวิชาการ การส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาความรู้ความสามารถในการสอนวิชาต่าง ๆ โดยการเข้ารับการฝึกอบรม สัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการ การเชิญวิทยากรในท้องถิ่นหรือหน่วยงานเอกชนหรือสถานประกอบการต่างๆ มาช่วยสอน และการจัดครูระดับประถมมาช่วยสอน ส่วนการปฏิบัติงานอีก 3 รายการ พบว่ามีการปฏิบัติงานในระดับน้อย คือ การเชิญวิทยากรสังกัดอื่นนอกกระทรวงศึกษาธิการ การเชิญบุคลากรจากโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำตำบลและอำเภอมาช่วยสอน และการเชิญวิทยากรจากกรมอื่นในกระทรวงศึกษาธิการมาช่วยสอน ส่วนผลการปฏิบัติงานพบว่า ส่วนใหญ่มีผลการปฏิบัติงานระดับพอใช้ โดยมีผลการปฏิบัติงานระดับต้องปรับปรุง 3 รายการคือ เรื่องการเชิญวิทยากรจากกรมสามัญศึกษา กรมอื่นในกระทรวงศึกษาธิการ และสังกัดอื่นนอกกระทรวงศึกษาธิการมาช่วยสอน

ตาราง 11 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้น
พื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านงานวิชาการ ตามความ
คิดเห็นของครูผู้สอน

รายการ	การปฏิบัติงาน		ผลการปฏิบัติงาน	
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1. ประชุมปรึกษาทางวิชาการในการจัดการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน	3.83	มาก	2.92	พอใช้
2. ร่วมนิเทศงานวิชาการกับบุคลากรภายนอกโรงเรียน เช่น ศึกษาในเทศก์อำเภอ และศึกษานิเทศก์จังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นต้น	2.83	ปานกลาง	2.20	พอใช้
3. มีการนิเทศการเรียนการสอนโดยผู้บริหารและ/หรือครูวิชาการในโรงเรียน	3.38	ปานกลาง	2.63	พอใช้
4. ใช้สื่อการเรียนการสอนร่วมกับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา	2.60	ปานกลาง	2.05	พอใช้
5. ส่งเสริมให้ครูนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการสอน	3.59	ปานกลาง	2.42	พอใช้
6. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามโครงสร้างหลักสูตรและรายวิชาการของชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	3.81	มาก	2.88	พอใช้

ตาราง 11 (ต่อ)

รายการ	การปฏิบัติงาน		ผลการปฏิบัติงาน	
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
7. มีการปรับกิจกรรมและวิธีสอนให้เหมาะสมกับ ความสนใจและความต้องการของ ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	3.69	ปานกลาง	2.86	พอใช้
8. นำเรื่องราวหรืออาชีพที่มีในท้องถิ่นมาใช้ในการ เรียนการสอนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	3.51	ปานกลาง	2.76	พอใช้
9. จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในการสอนชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น	3.34	ปานกลาง	2.63	พอใช้
10. มีการประเมินผลก่อนเรียนเพื่อทราบพื้นฐาน ความรู้ของนักเรียน	3.47	ปานกลาง	2.66	พอใช้
11. มีการประเมินผลระหว่างเรียนเพื่อ ปรับปรุงการเรียนการสอน	3.96	มาก	2.99	พอใช้
12. มีการประเมินผลหลังการเรียนเพื่อทราบ ผลการเรียนการสอนตามจุดประสงค์การ เรียนรู้	4.04	มาก	3.07	พอใช้
13. วิเคราะห์ผลการเรียนและการปรับปรุง การเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	3.64	ปานกลาง	2.73	พอใช้
14. จัดการสอนซ่อมเสริมในชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น	3.53	ปานกลาง	2.60	พอใช้

จากตาราง 11 พบว่าครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของ
โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดปทุมธานี ด้านงานวิชาการ ว่ามีการปฏิบัติในระดับมาก 4 รายการคือ การประเมินผล
หลังเรียน การประเมินผลระหว่างเรียน การประชุมปรึกษาทางวิชาการ และการจัดกิจกรรม
การเรียนการสอนให้เหมาะสมกับโครงสร้างของหลักสูตรและรายวิชาของชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
นอกนั้นมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ส่วนผลการปฏิบัติงานด้านงานวิชาการนั้นพบว่า อยู่ในระดับ
พอใช้ทุกรายการ

ตาราง 12 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านการจัดสรรทรัพยากรตามความคิดเห็นของครูผู้สอน

รายการ	การปฏิบัติงาน		ผลการปฏิบัติงาน	
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1. จัดอาคารสถานที่ให้เพียงพอและเหมาะสมสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	3.09	ปานกลาง	2.29	พอใช้
2. จัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ให้เพียงพอและเหมาะสมกับการเรียนการสอนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	3.51	ปานกลาง	2.66	พอใช้
3. จัดหางบประมาณจากแหล่งอื่นมาช่วยสนับสนุนสำหรับใช้เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างเพียงพอ	3.11	ปานกลาง	2.41	พอใช้
4. จัดหาเอกสารทางวิชาการ เช่น เอกสารหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้เพียงพอต่อการสอน	3.80	ปานกลาง	2.86	พอใช้
5. แสวงหาครูผู้สอนที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	3.78	ปานกลาง	2.69	พอใช้
6. จัดหาอุปกรณ์การสอน เช่น เทป สไลด์ วีดีโอ เครื่องขยายเสียง เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะให้มีจำนวนเพียงพอกับจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	3.61	ปานกลาง	2.65	พอใช้

ตาราง 12 (ต่อ)

รายการ	การปฏิบัติงาน		ผลการปฏิบัติงาน	
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
7. จัดหาอุปกรณ์การสอนวิชาชีพให้เพียงพอ กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	3.43	ปานกลาง	2.60	พอใช้
8. จัดหาสื่อการเรียนการสอนโดยการรับ บริจาคจากชุมชนและผู้ปกครองมาใช้ในการ การสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	3.19	ปานกลาง	2.40	พอใช้
9. ยืมสื่อการเรียนการสอนจากศูนย์วิชาการ กลุ่มโรงเรียนมาใช้ในการสอนระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น	2.41	ปานกลาง	2.04	พอใช้
10. สนับสนุนงบประมาณเพื่อผลิตสื่อการเรียน การสอนใช้ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	3.30	ปานกลาง	2.49	พอใช้
11. จัดหาสถานที่ประกอบกิจการในชุมชนให้ เพียงพอแก่นักเรียนในการฝึกวิชาชีพ	2.60	ปานกลาง	2.02	พอใช้
12. จัดหาวิทยากรในชุมชนที่มีความเหมาะสม มาให้ความรู้และฝึกปฏิบัติวิชาชีพอย่าง เพียงพอ	2.86	ปานกลาง	2.24	พอใช้

จากตาราง 12 พบว่าครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน
โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
ปทุมธานี ด้านการจัดสรรทรัพยากรว่ามีการปฏิบัติในระดับมาก 1 รายการคือ การจัดหา
เอกสารทางวิชาการ เช่น เอกสารหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

าให้เพียงพอกับการสอน นอกนั้นมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ส่วนผลการปฏิบัติพบว่าอยู่ในระดับพอใช้ทุกรายการ

ตาราง 13 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาชั้น
 พื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านการประชาสัมพันธ์และการ
 จูงใจ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน

รายการ	การปฏิบัติงาน		ผลการปฏิบัติงาน	
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1. ประชาสัมพันธ์โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐานแก่ชุมชน	3.81	มาก	2.91	พอใช้
2. ดำเนินการประชาสัมพันธ์โดยเน้นให้เห็นคุณค่าของการศึกษาต่อ ค่าใช้จ่ายและความช่วยเหลือจะได้รับ ฯลฯ	3.80	ปานกลาง	2.91	พอใช้
3. ประชุมชี้แจงผู้ปกครองและกรรมการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	3.68	ปานกลาง	2.84	พอใช้
4. ออกไปพบปะผู้ปกครองที่บ้านเพื่อจูงใจให้ส่งบุตรหลานมาเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	3.10	ปานกลาง	2.36	พอใช้
5. ส่งเอกสารทางไปรษณีย์ให้ผู้ปกครองเพื่อจูงใจให้นักเรียนเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	2.75	ปานกลาง	2.34	พอใช้
6. บอกข่าวสารผ่านทางนักเรียนให้ไปแจ้งผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	3.85	มาก	2.85	พอใช้
7. จัดหาหนังสือ อุปกรณ์การเรียนให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นยืมเรียน	4.08	มาก	3.12	พอใช้
8. จัดการสอนวิชาชีพให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นได้เรียนตามความสนใจ	3.69	ปานกลาง	2.88	พอใช้

ตาราง 13 (ต่อ)

รายการ	การปฏิบัติงาน		ผลการปฏิบัติงาน	
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
9. จัดบริการอาหารกลางวันให้นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	3.70	ปานกลาง	2.69	พอใช้
10. แจกชุดนักเรียนสำหรับนักเรียนมัธยม ศึกษาตอนต้นที่ขาดแคลน	3.46	ปานกลาง	2.93	พอใช้
11. จัดหาทุนการศึกษาให้นักเรียนที่เรียนดี ความประพฤติดีและมีความตั้งใจในการ เรียนแต่ขาดแคลน	3.74	ปานกลาง	3.00	พอใช้
12. ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลงานและกิจกรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดตลาดนัด วิชาชีพ ฯลฯ	3.16	ปานกลาง	2.28	พอใช้

จากตาราง 13 พบว่าครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษากันพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านการประชาสัมพันธ์และการมุ่งใจว่ามีการปฏิบัติงานในระดับมาก 3 รายการ คือ การจัดหาหนังสือ อุปกรณ์การเรียนให้นักเรียนเืมเรียน การบอกข่าวสารผ่านทางนักเรียนให้ไปแจ้งผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และการประชาสัมพันธ์แก่ชุมชนโดยเน้นให้เห็นคุณค่าของการศึกษาต่อ ค่าใช้จ่ายและความช่วยเหลือที่จะได้รับ นอกนั้นอีก 8 รายการ พบว่า มีการปฏิบัติงานระดับปานกลาง สำหรับผลการปฏิบัติพบว่ามีผลการปฏิบัติงานระดับพอใช้ทุกรายการ

ตอนที่ 4 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามขนาดโรงเรียน
ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 14 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้น
พื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามขนาดโรงเรียน
(ตัวเลขบรรทัดบนคือค่าเฉลี่ย บรรทัดล่างคือความหมาย)

รายการ	ขนาดโรงเรียน					
	ใหญ่		กลาง		เล็ก	
	การ ปฏิบัติงาน	ผลการ ปฏิบัติ	การ ปฏิบัติงาน	ผลการ ปฏิบัติ	การ ปฏิบัติงาน	ผลการ ปฏิบัติ
1. ด้านการวางแผนและประสานงาน	3.58	2.76	4.10	2.98	3.57	2.61
	ปานกลาง	พอใช้	มาก	พอใช้	ปานกลาง	พอใช้
2. ด้านการจัดบุคลากร	2.22	2.20	2.86	2.50	2.40	2.34
	ปานกลาง	พอใช้	ปานกลาง	พอใช้	ปานกลาง	พอใช้
3. ด้านงานวิชาการ	3.40	2.62	3.81	2.93	3.34	2.54
	ปานกลาง	พอใช้	มาก	พอใช้	ปานกลาง	พอใช้
4. ด้านการจัดสรรทรัพยากร	3.00	2.19	3.66	2.77	3.01	2.33
	ปานกลาง	พอใช้	ปานกลาง	พอใช้	ปานกลาง	พอใช้
5. ด้านการประชาสัมพันธ์และการจูงใจ	3.42	2.58	3.89	2.99	3.31	2.61
	ปานกลาง	พอใช้	มาก	พอใช้	ปานกลาง	พอใช้
รวม	3.18	2.47	3.71	2.83	3.18	2.49
	ปานกลาง	พอใช้	ปานกลาง	พอใช้	ปานกลาง	พอใช้

จากตาราง 14 พบว่าสภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานีในโรงเรียนขนาดใหญ่มีการปฏิบัติงานในระดับปานกลางทุกด้าน โดยมีการปฏิบัติด้านการวางแผนดำเนินการและประสานงานในระดับแรก รองลงมาคือด้านการประชาสัมพันธ์และการจูงใจ และด้านการจัดบุคลากรมีการปฏิบัติงานในระดับสุดท้าย ส่วนผลการปฏิบัติงานพบว่าอยู่ในระดับพอใช้ทุกด้าน

สำหรับสภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานีในโรงเรียนขนาดกลาง พบว่ามีการปฏิบัติงานแต่ละด้านในระดับมากใน 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผนดำเนินการและการประสานงาน รองลงมาคือด้านการประชาสัมพันธ์และการจูงใจ และด้านงานวิชาการตามลำดับ ส่วนอีก 2 ด้านมีการปฏิบัติงานในระดับปานกลางคือ ด้านการจัดสรรทรัพยากรและด้านการจัดบุคลากร สำหรับผลการปฏิบัติงานนั้นพบว่ามีผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับพอใช้ทุกด้าน

ส่วนสภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานีในโรงเรียนขนาดเล็กพบว่ามี การปฏิบัติงานในระดับปานกลาง โดยมีการปฏิบัติด้านการวางแผนดำเนินการและประสานงานในระดับแรก รองลงมาคือด้านวิชาการ และด้านการจัดบุคลากรมีการปฏิบัติงานในระดับสุดท้าย ส่วนผลการปฏิบัติงานแต่ละด้านพบว่าได้ผลในระดับพอใช้ทุกด้าน

ตาราง 15 พบว่าสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านการวางแผนดำเนินการ
และประสานงาน จำแนกตามขนาดโรงเรียน (ตัวเลขบรรทัดบนคือค่าเฉลี่ย บรรทัดล่าง
คือความหมาย)

รายการ	ขนาดโรงเรียน		
	ใหญ่ การปฏิบัติ	กลาง การปฏิบัติ	เล็ก การปฏิบัติ
1. สรุทวข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความถนัด ความ สนใจ ความต้องการของนักเรียน สภาพ ท้องถิ่นและความพร้อมของโรงเรียนเพื่อเป็น แนวทางในการวางแผนจัดการศึกษาระดับมัธยม ศึกษาตอนต้นของโรงเรียน	3.34 ปานกลาง	3.80 ปานกลาง	3.37 ปานกลาง
2. จัดตั้งคณะกรรมการต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่วางแผน การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	3.68 ปานกลาง	4.19 มาก	3.62 ปานกลาง
3. ร่วมจัดทำแผนดำเนินงานจัดการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น	3.54 ปานกลาง	4.09 มาก	3.58 ปานกลาง
4. ดำเนินการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามแผนที่วางไว้	3.54 ปานกลาง	4.19 มาก	3.74 ปานกลาง
5. ประสานงานกับบุคลากรภายในโรงเรียนเกี่ยวกับ การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	3.85 ปานกลาง	4.38 มาก	3.97 ปานกลาง
6. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่อยู่ใกล้เคียง กลุ่ม โรงเรียน สปอ./ก. เป็นต้น เพื่อขอความร่วมมือ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	3.54 ปานกลาง	3.95 มาก	3.45 ปานกลาง

จากตาราง 15 พบว่าสภาพการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการ
ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านการ
วางแผนดำเนินการและการประสานงาน จำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก
มีการปฏิบัติงานในระดับมากทุกรายการ ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็กรายการส่วนใหญ่
มีการปฏิบัติงานในระดับปานกลางและมีระดับใกล้เคียงกัน

ตาราง 16 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านการจัดบุคลากร จำแนกตามขนาดโรงเรียน (ตัวเลขบรรทัดบนคือค่าเฉลี่ย บรรทัดล่างคือความหมาย)

รายการ	ขนาดโรงเรียน		
	ใหญ่ การปฏิบัติ	กลาง การปฏิบัติ	เล็ก การปฏิบัติ
1. จัดครูสอนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นตามคุณสมบัติและประสบการณ์ของครูผู้สอน	3.02 ปานกลาง	3.00 ปานกลาง	2.75 ปานกลาง
2. จัดครูที่สอนในชั้นประถมศึกษาช่วยสอน	2.22 ปานกลาง	2.52 ปานกลาง	2.62 ปานกลาง
3. เชิญบุคลากรจากโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำตำบลและอำเภอมาช่วยสอน	1.37 น้อย	2.19 น้อย	1.73 น้อย
4. เชิญวิทยากรจากกรมอื่นในกระทรวงศึกษาธิการ เช่น กรมการศาสนา กรมการศึกษานอกโรงเรียนและกรมอาชีวศึกษามาช่วยสอน	1.37 น้อย	2.04 น้อย	1.65 น้อย
5. เชิญวิทยากรจากสังกัดอื่นนอกกระทรวงศึกษาธิการ เช่น สาธารณสุขอำเภอ พัฒนาการอำเภอ เกษตรอำเภอ มาช่วยสอน	1.54 น้อย	2.19 น้อย	1.79 น้อย
6. เชิญวิทยากรในท้องถิ่นหรือหน่วยงานเอกชนหรือสถานประกอบการต่าง ๆ มาช่วยสอนให้ความรู้แก่นักเรียน	2.14 น้อย	3.19 ปานกลาง	2.55 ปานกลาง
7. งบประมาณการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนอื่น ๆ	2.48 ปานกลาง	3.61 ปานกลาง	2.74 ปานกลาง

ตาราง 16 (ต่อ)

รายการ	ขนาดโรงเรียน		
	ใหญ่ การปฏิบัติ	กลาง การปฏิบัติ	เล็ก การปฏิบัติ
8. เข้าร่วมการฝึกอบรม สัมมนาและหรือประชุม ปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	3.60 ปานกลาง	4.14 มาก	3.70 ปานกลาง
9. ส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาความรู้ความสามารถ ในการสอนวิชาต่าง ๆ ในระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น โดยการเข้าร่วมการฝึกอบรม สัมมนา หรือประชุมปฏิบัติการ	3.71 ปานกลาง	4.09 มาก	3.68 ปานกลาง

จากตาราง 16 พบว่าสภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านการจัดบุคลากร จำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาดกลางมีการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง ซึ่งการปฏิบัติส่วนใหญ่สูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก และพบว่าโรงเรียนทุกขนาดมีการปฏิบัติงานในระดับน้อยเกี่ยวกับการเชิญบุคลากรจากกรมอื่นในกระทรวงศึกษาธิการ และการเชิญวิทยากรจากสังกัดอื่นนอกกระทรวงศึกษาธิการมาช่วยสอน

ตาราง 17 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้น
พื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านงานวิชาการ จำแนกตาม
ขนาดโรงเรียน (ตัวเลขบรรทัดบนคือค่าเฉลี่ย บรรทัดล่างคือความหมาย)

รายการ	ขนาดโรงเรียน		
	ใหญ่ การปฏิบัติ	กลาง การปฏิบัติ	เล็ก การปฏิบัติ
1. ประชุมปรึกษาทางวิชาการในการจัดการเรียน การสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นระหว่างบุคลากร ภายในโรงเรียน	3.77 ปานกลาง	4.23 มาก	3.50 ปานกลาง
2. ร่วมนิเทศงานวิชาการกับบุคคลภายนอกโรงเรียน เช่น ศึกษาในเทศก์อำเภอ และศึกษาในเทศก์ จังหวัด และศึกษาในเทศก์สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ	2.71 ปานกลาง	3.14 ปานกลาง	2.65 ปานกลาง
3. มีการนิเทศการเรียนการสอนโดยผู้บริหารและ/ หรือครูวิชาการในโรงเรียน	3.22 ปานกลาง	3.85 มาก	3.07 ปานกลาง
4. ใช้สื่อการเรียนการสอนร่วมกับโรงเรียนมัธยม ศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา	2.45 ปานกลาง	3.04 ปานกลาง	2.32 ปานกลาง
5. ส่งเสริมให้ครูนำความรู้และ เทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการสอน	3.42 ปานกลาง	3.85 มาก	3.49 ปานกลาง
6. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามโครงสร้าง หลักสูตรและรายวิชาการของชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น	3.82 มาก	4.00 มาก	3.62 ปานกลาง

ตาราง 17 (ต่อ)

รายการ	ขนาดโรงเรียน		
	ใหญ่ การปฏิบัติ	กลาง การปฏิบัติ	เล็ก การปฏิบัติ
7. มีการปรับกิจกรรมและวิธีสอนให้เหมาะสมกับ ความสนใจและความต้องการของผู้เรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น	3.62 ปานกลาง	3.95 มาก	3.51 ปานกลาง
8. นำเรื่องราวหรืออาชีพที่มีในท้องถิ่นมาใช้ ในการเรียนการสอนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	3.48 ปานกลาง	3.61 ปานกลาง	3.43 ปานกลาง
9. จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในการสอนชั้นมัธยม ศึกษาตอนต้น	2.94 ปานกลาง	3.80 ปานกลาง	3.27 ปานกลาง
10. มีการประเมินผลก่อนเรียนเพื่อทราบพื้นฐาน ความรู้ของนักเรียน	3.48 ปานกลาง	3.57 ปานกลาง	3.35 ปานกลาง
11. มีการประเมินผลระหว่างเรียนเพื่อปรับปรุงการ เรียนการสอน	3.85 มาก	4.23 มาก	3.79 ปานกลาง
12. มีการประเมินผลหลังการเรียนเพื่อทราบผล การเรียนการสอนตามจุดประสงค์การเรียนรู้	3.91 มาก	4.33 มาก	3.88 มาก
13. วิเคราะห์ผลการเรียนและการปรับปรุง การเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	3.45 ปานกลาง	4.00 มาก	3.46 ปานกลาง
14. จัดการสอนซ่อมเสริมในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	3.51 ปานกลาง	3.71 ปานกลาง	3.37 ปานกลาง

จากตาราง 17 พบว่าสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านงานวิชาการ จำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาดกลางมีระดับการปฏิบัติงานด้านงานวิชาการ ในทุกรายการสูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก สำหรับการปฏิบัติที่โรงเรียนทั้ง 3 ขนาด ปฏิบัติได้ในระดับมากเช่นเดียวกันคือ การประเมินผลหลังการเรียนการสอนเพื่อทราบผล การเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อพิจารณาโรงเรียนขนาดใหญ่พบว่าการปฏิบัติในระดับมาก 3 รายการ คือ การประเมินผลหลังการเรียน การประเมินผลระหว่างเรียน และการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนตามโครงสร้างหลักสูตรและรายวิชาของชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น นอกจากนี้มีการปฏิบัติ ในระดับปานกลาง สำหรับโรงเรียนขนาดกลางพบว่าการปฏิบัติงานวิชาการส่วนใหญ่อยู่ใน ระดับมาก ได้แก่การประชุมปรึกษาทางวิชาการ การนิเทศการเรียนการสอนโดยผู้บริหารและ/ หรือครูวิชาการกลุ่ม การส่งเสริมให้ครูนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการสอน การจัดกิจกรรมการสอนตามโครงสร้างหลักสูตร การปรับกิจกรรมและวิธีสอนให้เหมาะสม การประเมินผลระหว่างเรียน การประเมินผลหลังเรียนและการวิเคราะห์ผลการเรียนและ การปรับปรุงการเรียนการสอน นอกจากนี้มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ส่วนโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า มีการปฏิบัติงานวิชาการส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง แต่มีการปฏิบัติในระดับมากเกี่ยวกับการ ประเมินผลหลังการเรียนการสอน

ตาราง 18 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านการจัดสรรทรัพยากร จำแนกตามขนาดโรงเรียน (ตัวเลขบรรทัดบนคือค่าเฉลี่ย บรรทัดล่างคือความหมาย)

รายการ	ขนาดโรงเรียน		
	ใหญ่ การปฏิบัติ	กลาง การปฏิบัติ	เล็ก การปฏิบัติ
1. จัดอาคารสถานที่ให้เพียงพอและเหมาะสม สำหรับจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	2.60 ปานกลาง	3.66 ปานกลาง	3.01 ปานกลาง
2. จัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ให้ เพียงพอและเหมาะสมกับการเรียนการสอน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	3.20 ปานกลาง	3.90 มาก	3.42 ปานกลาง
3. จัดหางบประมาณจากแหล่งอื่นมาช่วยสนับสนุน สำหรับใช้เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างเพียงพอ	2.97 ปานกลาง	3.47 ปานกลาง	2.90 ปานกลาง
4. จัดหาเอกสารทางวิชาการ เช่น เอกสาร หลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นให้เพียงพอกับการสอน	3.57 ปานกลาง	4.28 มาก	3.55 ปานกลาง
5. แสวงหากครูผู้สอนที่เหมาะสมและเพียงพอกับ การสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	3.91 มาก	3.90 มาก	3.52 ปานกลาง

ตาราง 18 (ต่อ)

รายการ	ขนาดโรงเรียน		
	ใหญ่ การปฏิบัติ	กลาง การปฏิบัติ	เล็ก การปฏิบัติ
6. จัดหาอุปกรณ์การสอน เช่น เทป สไลด์ วีดีโอ เครื่องขยายเสียง เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ ให้มีจำนวนเพียงพอกับจำนวนนักเรียนชั้นมัธยม ศึกษาตอนต้น	3.31 ปานกลาง	4.09 มาก	3.44 ปานกลาง
7. จัดหาอุปกรณ์การสอนวิชาชีพให้เพียงพอกับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	3.20 ปานกลาง	3.85 มาก	3.24 ปานกลาง
8. จัดหาสื่อการเรียนการสอนโดยการรับบริจาค จากชุมชนและผู้ปกครองมาใช้ในการสอนระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น	2.74 ปานกลาง	4.04 มาก	2.78 ปานกลาง
9. ยืมสื่อการเรียนการสอนจากศูนย์วิชาการกลุ่ม โรงเรียนมาใช้ในการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น	2.17 น้อย	2.85 ปานกลาง	2.21 ปานกลาง
10. สนับสนุนงบประมาณเพื่อผลิตสื่อการเรียนการสอน ใช้ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	3.31 ปานกลาง	3.76 ปานกลาง	2.84 ปานกลาง
11. จัดหาสถานประกอบการในชุมชนให้เพียงพอกับ นักเรียนในการฝึกวิชาชีพ	2.45 ปานกลาง	3.00 ปานกลาง	2.37 ปานกลาง
12. จัดหาวิทยากรในชุมชนที่มีความเหมาะสมให้ ความรู้และฝึกปฏิบัติวิชาชีพอย่างเพียงพอ	2.57 ปานกลาง	3.14 ปานกลาง	2.87 ปานกลาง

จากตาราง 18 พบว่าสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านการจัดสรรทรัพยากรจากแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาดกลางมีการปฏิบัติงานส่วนใหญ่สูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ เมื่อพิจารณาโรงเรียนขนาดใหญ่พบที่มีการปฏิบัติในระดับมาก 1 รายการ คือ การแสวงหาครูผู้สอนที่เหมาะสมและเพียงพอกับการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น นอกนั้นมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง สำหรับโรงเรียนขนาดกลางพบว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก 6 รายการ ได้แก่ การจัดหาเอกสารทางวิชาการ จัดหาอุปกรณ์การสอน จัดหาสื่อการเรียนการสอนโดยการรับบริจาคจากชุมชนและผู้ปกครอง การจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ การจัดหาอุปกรณ์การสอนวิชาชีพ และการแสวงหาครูผู้สอนที่เหมาะสมและเพียงพอกับการสอนในระดับมัธยมศึกษา นอกนั้นมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กพบที่มีการปฏิบัติในระดับปานกลางทุกรายการ

ตาราง 19 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านการประชาสัมพันธ์และการ
 งบประมาณตามขนาดโรงเรียน (ตัวเลขบรรทัดบนคือค่าเฉลี่ย บรรทัดล่างคือความหมาย)

รายการ	ขนาดโรงเรียน		
	ใหญ่ การปฏิบัติ	กลาง การปฏิบัติ	เล็ก การปฏิบัติ
1. ประชาสัมพันธ์โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่ชุมชน	3.82 มาก	4.09 มาก	3.52 ปานกลาง
2. ดำเนินการประชาสัมพันธ์โดยเน้นให้เห็นคุณค่าของการศึกษาต่อ ค่าใช้จ่ายและความช่วยเหลือจะได้รับ ฯลฯ	3.54 ปานกลาง	4.19 มาก	3.68 ปานกลาง
3. ประชุมชี้แจงผู้ปกครองและกรรมการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	3.60 ปานกลาง	4.09 มาก	3.34 ปานกลาง
4. ออกไปพบปะผู้ปกครองที่บ้านเพื่อแจ้งให้ส่งมาโรงเรียน	2.82 ปานกลาง	3.33 ปานกลาง	3.16 ปานกลาง
5. ส่งเอกสารทางไปรษณีย์ไปให้ผู้ปกครองเพื่อแจ้งให้นักเรียนเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	2.31 ปานกลาง	2.71 ปานกลาง	2.25 ปานกลาง
6. บอกข่าวสารผ่านทางนักเรียนให้ไปแจ้งผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	3.68 ปานกลาง	4.23 มาก	3.64 ปานกลาง
7. จัดหาหนังสือ อุปกรณ์การเรียนให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นยืมเรียน	4.08 มาก	4.28 มาก	3.87 มาก
8. จัดการสอนวิชาชีวิตให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นได้เรียนตามความสนใจ	3.62 ปานกลาง	4.28 มาก	3.18 ปานกลาง

ตาราง 19 (ต่อ)

รายการ	ขนาดโรงเรียน		
	ใหญ่ การปฏิบัติ	กลาง การปฏิบัติ	เล็ก การปฏิบัติ
9. จัดบริการอาหารกลางวันให้นักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น	3.25 ปานกลาง	4.28 มาก	3.19 ปานกลาง
10. แจกชุดนักเรียนสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ตอนต้นที่ขาดแคลน	3.54 ปานกลาง	3.61 ปานกลาง	3.51 ปานกลาง
11. จัดหาทุนการศึกษาให้นักเรียนที่เรียนดี ความ ประพฤติดีและมีความตั้งใจในการเรียนแต่ ขาดแคลน	3.74 ปานกลาง	4.09 มาก	3.38 ปานกลาง
12. ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลงานและกิจกรรมของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เช่น การจัด นิทรรศการการจัดตลาดนัดวิชาชีพ ฯลฯ	3.02 ปานกลาง	3.52 ปานกลาง	2.95 ปานกลาง

จากตาราง 19 พบว่าสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านการประชาสัมพันธ์และการจูงใจ จำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาด มีการปฏิบัติงานระดับมากเช่นเดียวกันเกี่ยวกับการจัดหาหนังสือ และมีอุปกรณ์การเรียนให้นักเรียนยืมเรียน นอกนั้นโรงเรียนทุกขนาดมีการปฏิบัติงานส่วนใหญ่นระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาโรงเรียนขนาดใหญ่พบว่าการปฏิบัติงานในระดับมาก 2 รายการคือ การจัดหาหนังสือ อุปกรณ์การเรียนให้นักเรียนยืมเรียน และการประชาสัมพันธ์โครงการให้ชุมชนทราบ นอกนั้นมีการปฏิบัติงานระดับปานกลาง สำหรับโรงเรียนขนาดกลางพบว่าการปฏิบัติดี ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก แต่มีการปฏิบัติงานระดับปานกลางเพียง 4 รายการ ได้แก่ การแจกชุดนักเรียนสำหรับนักเรียนที่ขาดแคลน การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลงานและกิจกรรมนักเรียน การออกไปพบปะผู้ปกครองที่บ้านเพื่อจูงใจให้บุตรหลานมาโรงเรียนและการส่งเอกสารทางไปรษณีย์ให้ผู้ปกครองเพื่อจูงใจให้นักเรียนมาเรียนต่อ ส่วนโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่ามีการปฏิบัติงานในระดับมาก 1 รายการ คือ จัดหาหนังสืออุปกรณ์ให้นักเรียนยืมเรียน นอกนั้นปฏิบัติได้ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 5 ผลการดำเนินงานด้านคุณภาพ

5.1 การเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2537 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานีพบว่า มีอัตราที่สูงขึ้น กล่าวคือในปีการศึกษา 2533 ซึ่งเป็นปีที่เริ่มโครงการมีโรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 1 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 29 คน ต่อมาในปีการศึกษา 2534-2537 ได้เปิดขยายเพิ่มขึ้นเป็น 16 โรง, 24 โรง, 27 โรง และ 29 โรง โดยมีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นเป็น 507 คน, 1,234 คน, 1,266 คน และ 1,379 คน ตามลำดับ

5.2 จำนวนนักเรียนที่ออกกลางคันปีการศึกษา 2537 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ปรากฏผลดังตาราง 20

ตาราง 20 จำนวนนักเรียนที่ออกกลางคันปีการศึกษา 2537 ของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำนวนนักเรียนรายชั้น เพศและสาเหตุการออกกลางคัน

ชั้น	จำนวน นักเรียน ทั้งสิ้น	สาเหตุการออกกลางคัน												ร้อยละ
		อพยพไม่ทราบที่อยู่			ขาดเรียนเกิน 100 วัน			เสียชีวิต			รวม			
		ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	
ม 1	1,379	5	2	7	1	0	1	0	0	0	6	2	8	.58
ม 2	1,200	3	4	7	1	0	1	1	0	1	5	4	9	.75
ม 3	747	1	0	1	1	1	2	0	0	0	2	1	3	.40
รวม	3,326	9	6	15	3	1	4	1	0	1	13	7	20	.60

จากตาราง 20 พบว่านักเรียนแต่ละชั้นในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานีปีการศึกษา 2537 มีการออกกลางคณ้อยกว่าคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีการออกกลางคณ คิดเป็นร้อยละ .75 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ออกกลางคณคิดเป็นร้อยละ .58 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ออกกลางคณ ร้อยละ .40 ดังนั้นปีการศึกษา 2537 มีนักเรียนออกกลางคณรวมทุกชั้นคิดเป็นร้อยละ .60 เมื่อพิจารณาสาเหตุของการออกกลางคณของนักเรียนพบว่า มีสาเหตุมาจากการอพยพไม่ทราบที่อยู่ รองลงมาคือ การขาดเรียนเกิน 100 วัน และการเสียชีวิตตามลำดับ

4.3 อัตราการเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2537 พบว่า นักเรียนที่เข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2535 มีจำนวน 768 คน ได้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามบัญชีในวันสิ้นปีการศึกษา 2537 จำนวน 689 คน นักเรียนเข้าสอบจำนวน 685 คน และเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 678 คน ดังนั้น จำนวนนักเรียนที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2537 คิดเป็นร้อยละ 88.28

ตอนที่ 6 ปัญหาในการดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ปรากฏผลดังนี้

6.1 ด้านการวางแผนดำเนินการและการประสานงาน

ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ยังไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานและบุคลากรต่าง ๆ เท่าที่ควร นอกจากนี้ยังไม่มีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรจากหน่วยงานระดับสูงอย่างเป็นทางการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับทราบและมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างสังกัด

6.2 ด้านการจัดบุคลากร

ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าบุคลากรไม่เพียงพอทั้งห้องเรียน ครูคนเดียวสอนหลายวิชา ขาดบุคลากรสอนวิชาชีพ และบุคลากรเฉพาะสาขาวิชา เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เป็นต้น ทำให้บุคลากรสอนไม่ตรงวิชาเอก อย่างไรก็ตามการเชิญวิทยากรจากท้องถิ่นและจากโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำตำบลและอำเภอ รวมทั้งจากกรมอื่นทั้งในและนอกกระทรวงศึกษาธิการก็พบว่ายังปฏิบัติได้น้อย นอกจากนี้ครูผู้สอนมีความเห็นว่า การส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาความรู้ความสามารถในการสอนในวิชาต่าง ๆ ได้โดยการเข้ารับการฝึกอบรม สัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการยังมีน้อย

6.3 ด้านงานวิชาการ

ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าแผนการสอนคู่มือและเอกสารหลักสูตรส่งถึงโรงเรียนไม่ทันวันเปิดเรียน ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการสอน การผลิตและการใช้สื่อ และโรงเรียนไม่ได้รับความช่วยเหลือด้านงานวิชาการจาก

ศูนย์วิชาการกลุ่มเท่าที่ควร นอกจากนี้ครูผู้สอนเห็นว่านักเรียนมีพื้นความรู้แตกต่างกันและมีปัญหาทางเศรษฐกิจ ทำให้ผลการเรียนโดยเฉลี่ยยังไม่เท่าเทียมโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

6.4 ด้านการจัดสรรทรัพยากร

ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการจัดสรรงบประมาณล่าช้าไม่ทันวันเปิดเรียนและไม่เพียงพอ วัสดุ ครุภัณฑ์ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ไม้เพียงพอและไม่เหมาะสมกับเด็กระดับมัธยมศึกษา อาคารสถานที่ ห้องเรียนไม่เพียงพอ ขาดอาคารอเนกประสงค์ โรงฝึกงาน และอุปกรณ์การเรียนการสอน

6.5 ด้านการประชาสัมพันธ์และการจูงใจ

ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการประชาสัมพันธ์มีน้อยไป ไม่ทั่วถึงและไม่ทันเหตุการณ์ ขาดงบประมาณในการประชาสัมพันธ์ ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่มีรายได้น้อย ต้องการให้เด็กประกอบอาชีพมากกว่าการเรียนต่อและไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี มีสาระสำคัญดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ใน 5 ด้านคือ ด้านการวางแผนดำเนินการและการประสานงาน ด้านการจัดบุคลากร ด้านงานวิชาการ ด้านการจัดสรรทรัพยากรและด้านการประชาสัมพันธ์และการเงิน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ กลุ่มประชากรที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2537 จำนวนทั้งสิ้น 29 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ (นักเรียนตั้งแต่ 901 คนขึ้นไป) จำนวน 6 คน ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง (นักเรียน 601-900 คน) จำนวน 3 คน และผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก (นักเรียนตั้งแต่ 600 คนลงมา) จำนวน 20 คน

1.2 ครูผู้สอน

1.2.1 ประชากร ได้แก่ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี

ปีการศึกษา 2537 จำนวนทั้งสิ้น 375 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ครูผู้สอนจำนวนทั้งสิ้น 170 คน ซึ่งสุ่มมาจากประชากรโดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1) แบ่งโรงเรียนตามขนาดของโรงเรียนซึ่งมี 3 ขนาดคือ ขนาดใหญ่ 6 โรงเรียน ขนาดกลาง 3 โรงเรียน และขนาดเล็ก 20 โรงเรียน
- 2) จากโรงเรียนในแต่ละขนาด ดำเนินการสุ่มครูผู้สอนให้ได้จำนวนครูผู้สอนโรงเรียนละ 6 คน ดังนั้น จะได้ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดใหญ่รวม 36 คน ในโรงเรียนขนาดกลาง 18 คน และในโรงเรียนขนาดเล็กรวม 116 คน รวมทั้งสิ้น 170 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นแบบสอบถาม 2 ชุดดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน

ชุดที่ 2 แบบสอบถามครูผู้สอน

ซึ่งแต่ละชุดแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้อคำถามแบบมีตัวเลือกและมีปลายเปิดให้ตอบเพิ่มเติม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ถามถึงสภาพการปฏิบัติงานและผลการปฏิบัติงาน 5 ด้าน

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานและปัญหาในการดำเนินงานซึ่งเป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษา

จังหวัดปทุมธานี เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วขอความอนุเคราะห์ส่งคืนทางไปรษณีย์โดยจัดซองและแสตมป์ให้ผู้ตอบไว้

3. งานกรณีที่ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนไม่ครบเมื่อถึงกำหนดเวลา ผู้วิจัยได้ติดตามแบบสอบถามคืนด้วยตนเองจนครบทุกฉบับคิดเป็นร้อยละ 100

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามครั้งนี้ สำหรับผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานีส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 90) มีอายุ 46-55 ปี (ร้อยละ 49) มีอายุราชการ 16 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 73) ส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติงานในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่โรงเรียนนี้ 3 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 59) และมีวุฒิปริญญาตรี (ร้อยละ 76) ส่วนครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 61 มีอายุ 36-45 ปี (ร้อยละ 54) อายุราชการ 16 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 47) ปฏิบัติงานในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่โรงเรียนนี้ตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 43) และมีวุฒิปริญญาตรี (ร้อยละ 91)

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน พบว่ามีการปฏิบัติงานทั้ง 5 ด้านคือ ด้านการวางแผนดำเนินการและการประสานงาน ด้านการจัดบุคลากร ด้านงานวิชาการ ด้านการจัดสรรทรัพยากร และด้านการประชาสัมพันธ์และการสูงใจในระดับปานกลาง โดยมีการปฏิบัติงานในด้านการวางแผนดำเนินการและการประสานงานเป็นลำดับแรก รองลงมาคือด้านการประชาสัมพันธ์และการสูงใจ ส่วนด้านการจัดบุคลากรมีระดับการปฏิบัติงานเป็นอันดับสุดท้าย สำหรับผลการปฏิบัติงานแต่ละด้านพบว่าอยู่ในระดับพอใช้ทุกด้าน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผลดังนี้

1. ด้านการวางแผนดำเนินการและการประสานงาน พบว่ามีการปฏิบัติงานในระดับมาก 3 รายการ คือการประสานงานกับบุคลากรภายในโรงเรียน การสำรวจข้อมูลพื้นฐานเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผน และการร่วมจัดทำแผนดำเนินการจัดการศึกษา นอกนั้นมีการปฏิบัติงานระดับปานกลางอีก 3 รายการ ส่วนผลการปฏิบัติงานพบว่าได้ผลในระดับพอใช้ทุกรายการ

2. ด้านการจัดบุคลากร พบว่ามีการปฏิบัติงานในระดับมาก 1 รายการคือการส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาความรู้ความสามารถในการสอนวิชาต่าง ๆ โดยการรับการฝึกอบรม สัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการและมีการปฏิบัติงานระดับน้อย 3 รายการ คือเรื่องเกี่ยวกับการเชิญวิทยากรจากโรงเรียนมัธยมศึกษามาช่วยสอน เชิญวิทยากรจากกรมอื่นทั้งในและนอกกระทรวงศึกษาธิการมาช่วยสอน นอกนั้นมีการปฏิบัติงานระดับปานกลาง ส่วนผลปฏิบัติพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับพอใช้ แต่มีผลการปฏิบัติที่อยู่ในระดับต้องปรับปรุง คือเรื่องเกี่ยวกับการเชิญวิทยากรจากสังกัดต่าง ๆ มาช่วยสอน

3. ด้านงานวิชาการ พบว่ามีการปฏิบัติงานในระดับปานกลางทุกรายการ ยกเว้นการประชุมปรึกษาทางวิชาการในการจัดการเรียนการสอนที่พบว่าการปฏิบัติงานในระดับมาก ส่วนผลการปฏิบัติงานพบว่าการปฏิบัติงานในระดับพอใช้ทุกรายการ

4. ด้านการจัดสรรทรัพยากร พบว่ามีการปฏิบัติงานในระดับมาก 2 รายการคือการจัดหาเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ และการจัดหาอุปกรณ์การสอนให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนนอกนั้นมีการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง ส่วนผลการปฏิบัติงานพบว่าส่วนใหญ่มีผลการปฏิบัติงานในระดับพอใช้ทุกรายการ

5. ด้านการประชาสัมพันธ์และการจูงใจ พบว่ามีการปฏิบัติงานในระดับมาก 6 รายการ และมีการปฏิบัติงานในระดับปานกลางอีก 6 รายการ ส่วนผลการปฏิบัติงานพบว่าอยู่ในระดับพอใช้ทุกรายการ

ตอนที่ 3 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่ามีการปฏิบัติงานแต่ละด้านทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง

โดยมีการปฏิบัติงานด้านการวางแผนดำเนินการและการประสานงานเป็นอันดับ 1 รองลงมาคือ การประชาสัมพันธ์และการจูงใจ และมีการปฏิบัติด้านการจัดบุคลากรเป็นอันดับสุดท้าย ส่วนผลการปฏิบัติงานแต่ละด้านพบว่าอยู่ในระดับพอใช้ทุกด้าน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

1. ด้านการวางแผนดำเนินการและการประสานงาน พบว่ามีการปฏิบัติงานในระดับมาก 3 รายการคือ การประสานงานกับบุคลากรภายในโรงเรียน การจัดตั้งคณะทำงานต่าง ๆ และการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อีก 3 รายการมีการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง ส่วนผลการปฏิบัติงานพบว่าอยู่ในระดับพอใช้ทุกรายการ

2. ด้านการจัดบุคลากร พบว่าส่วนใหญ่มีการปฏิบัติงานในระดับปานกลางแต่มีการปฏิบัติงานระดับน้อย 3 รายการคือการเชิญวิทยากรจากกรมอื่นในกระทรวงศึกษาธิการ การเชิญบุคลากรจากโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำตำบลและอำเภอ และการเชิญวิทยากรจากสังกัดอื่นนอกกระทรวงศึกษาธิการมาช่วยสอน ส่วนผลการปฏิบัติงานพบว่าส่วนใหญ่มีปฏิบัติงานระดับต้องปรับปรุง ได้แก่ การเชิญวิทยากรจากสังกัดต่าง ๆ มาช่วยสอน การจัดครูเข้าสอนตามวุฒิและประสบการณ์ และการเข้ารับการฝึกอบรม สัมมนาและประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน วิชาต่าง ๆ รวมทั้งการส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาความรู้ความสามารถในการสอนวิชาต่าง ๆ นอกนั้น มีผลการปฏิบัติงานในระดับพอใช้

3. ด้านงานวิชาการ พบว่าส่วนใหญ่มีการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง แต่มีการปฏิบัติงานระดับมาก 4 รายการ คือการประเมินผลหลังเรียน การประเมินผลระหว่างเรียน การประชุมปรึกษาทางวิชาการและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับโครงสร้างของหลักสูตรและรายวิชาของชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นตามลำดับ ส่วนผลการปฏิบัติงานพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับพอใช้ ยกเว้นการใช้สื่อการสอนร่วมกับโรงเรียนมัธยมศึกษาและการนิเทศการสอน โดยผู้บริหารและ/หรือครูวิชาการในโรงเรียน ซึ่งพบว่ามีผลการปฏิบัติงานระดับต้องปรับปรุง

4. ด้านการจัดสรรทรัพยากร พบว่ามีการปฏิบัติงานระดับมาก 1 รายการคือการจัดหาเอกสารทางวิชาการ เช่น เอกสารหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรให้เพียงพอ นอกนั้น มีการปฏิบัติงานระดับปานกลาง ส่วนผลการปฏิบัติพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับพอใช้ ยกเว้นการเก็บสื่อการเรียนจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมาใช้ในการสอน ซึ่งพบว่ามีผลการปฏิบัติงานระดับต้องปรับปรุง

5. ด้านการประชาสัมพันธ์และการจูงใจ พบว่าส่วนใหญ่มีการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง แต่มีการปฏิบัติงานในระดับมาก 3 รายการ คือ การจัดหาหนังสือ อุปกรณ์การเรียนให้นักเรียนมีเรียน การบอกข่าวสารผ่านทางนักเรียนให้ไปถึงผู้ปกครอง เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและการประชาสัมพันธ์โครงการให้ชุมชนเห็นคุณค่าของการศึกษาต่อ ส่วนผลการปฏิบัติงานพบว่าอยู่ในระดับพอใช้ทุกรายการ

ตอนที่ 4 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามขนาดโรงเรียน ปรากฏผลดังนี้

ในโรงเรียนขนาดใหญ่มักพบว่ามีผลการปฏิบัติงานโดยรวมและแต่ละด้านในระดับปานกลาง ส่วนผลการปฏิบัติงานพบว่ามีการปฏิบัติงานในระดับพอใช้ทุกด้าน สำหรับโรงเรียนขนาดกลาง พบว่ามีการปฏิบัติงานโดยรวมในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่ามีการปฏิบัติงานในระดับมาก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนดำเนินการและการประสานงาน ด้านงานวิชาการ ด้านการประชาสัมพันธ์และการจูงใจ นอกนั้นมีการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง ส่วนผลการปฏิบัติงานพบว่ามีการปฏิบัติงานในระดับพอใช้ทุกด้าน ส่วนโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่าส่วนใหญ่มีการปฏิบัติงานโดยรวมและแต่ละด้านในระดับปานกลาง และมีผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับพอใช้ทุกด้าน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผลดังนี้

1. ด้านการวางแผนดำเนินการและการประสานงาน พบว่าโรงเรียนขนาดกลางมีการปฏิบัติงานในระดับมากทุกรายการ ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็กพบว่าส่วนใหญ่มีการปฏิบัติงานในระดับปานกลางและมีระดับใกล้เคียงกัน
2. ด้านการจัดบุคลากร พบว่าโรงเรียนทุกขนาดมีการปฏิบัติงานในระดับน้อยเช่นเดียวกันในเรื่องเกี่ยวกับการเชิญบุคลากรจากโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำตำบลและอำเภอมาช่วยสอน การเชิญวิทยากรจากกรมอื่นในกระทรวงศึกษาธิการและการเชิญวิทยากรจากสังกัดอื่นนอกกระทรวงศึกษาธิการมาช่วยสอน นอกนั้นโรงเรียนทุกขนาดมีการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง ยกเว้นโรงเรียนขนาดกลางซึ่งพบว่ามี การปฏิบัติงานในระดับมากเกี่ยวกับการเข้ารับการฝึกอบรม สัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และการส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาความรู้ความสามารถในการสอนวิชาต่าง ๆ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แต่โรงเรียนขนาดใหญ่

มีการปฏิบัติงานในระดับน้อยเกี่ยวกับการเชิญวิทยากรในท้องถิ่น หรือหน่วยงานเอกชน หรือสถานประกอบการต่าง ๆ มาช่วยสอนให้ความรู้แก่นักเรียน

3. ด้านงานวิชาการ พบว่าโรงเรียนขนาดกลางมีการปฏิบัติงานส่วนใหญ่น้อยในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็กทุกรายการ ทั้งนี้โรงเรียนขนาดใหญ่มีการปฏิบัติงานส่วนใหญ่มากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก แต่โรงเรียนทั้ง 3 ขนาด มีการปฏิบัติงานในระดับมากสอดคล้องกัน 1 รายการ คือ การประเมินผลหลังการเรียนการสอนเพื่อทราบผลการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ นอกนั้นโรงเรียนทุกขนาดมีการปฏิบัติงานส่วนใหญ่น้อยระดับปานกลาง

4. ด้านการจัดสรรทรัพยากร พบว่าโรงเรียนขนาดกลางมีการปฏิบัติงานส่วนใหญ่มากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ตามลำดับ โดยโรงเรียนขนาดกลางมีการปฏิบัติงานส่วนใหญ่น้อยในระดับมากถึง 6 รายการ ได้แก่การจัดหาเอกสารทางวิชาการ การจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ การแสวงหาครูผู้สอนที่เหมาะสมและเพียงพอ การจัดหาอุปกรณ์การสอน เช่น เทป สไลด์ ฯลฯ การจัดหาอุปกรณ์การสอนวิชาชีพ และการจัดหาสื่อการเรียนการสอนโดยการรับบริจาคจากชุมชนและผู้ปกครอง นอกนั้นมีการปฏิบัติงานระดับปานกลางอีก 6 รายการ สำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่มีการปฏิบัติงานในระดับมากในเรื่องการแสวงหาครูผู้สอนที่เหมาะสมและเพียงพอกับการสอนในระดับมัธยมศึกษา แต่มีการปฏิบัติงานในระดับน้อยในเรื่องการยืมสื่อการเรียนจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมาใช้ นอกนั้นปฏิบัติงานระดับปานกลาง ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กมีการปฏิบัติงานระดับปานกลางทุกรายการ

5. ด้านการประชาสัมพันธ์และการจูงใจ พบว่าโรงเรียนทั้ง 3 ขนาดมีการปฏิบัติงานในระดับมากเช่นเดียวกันเกี่ยวกับการจูงใจให้ผู้ปกครองส่งนักเรียนมาเรียนต่อโดยการจัดหาหนังสือ อุปกรณ์การเรียนให้นักเรียนยืมเรียน และพบว่าโรงเรียนขนาดกลางมีการปฏิบัติงานส่วนใหญ่น้อยอยู่ในระดับมาก แต่โรงเรียนขนาดใหญ่และเล็กมีการปฏิบัติงานส่วนใหญ่น้อยระดับปานกลาง

ตอนที่ 5 ผลการดำเนินงานในปีการศึกษา 2537 พบว่า อัตราการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพิ่มขึ้น ร้อยละ 8.93 อัตราการออกกลางคันไม่เกินร้อยละ 1 อัตราการเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 88.28

อภิปรายผลการวิจัย

สภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ทั้ง 5 ด้าน อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านการวางแผนดำเนินการและการประสานงาน ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหาร

โรงเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าการวางแผนดำเนินการและการประสานงานระดับมาก ส่วนครูผู้สอน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเห็นว่าการปฏิบัติในระดับปานกลาง ทั้งนี้ในโรงเรียนขนาดใหญ่ กลางและ
เล็กต่างก็มีการวางแผนดำเนินการและประสานงานมากกว่างานด้านอื่น ๆ เช่นเดียวกัน โดยการ
ประสานงานนั้นโรงเรียนดำเนินการประสานงานกับบุคลากรทั้งภายในโรงเรียนและระหว่าง
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาส
ทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเป็นงานใหม่ที่เริ่มดำเนินการในระยะแรก ดังนั้นโรงเรียน
จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนในการดำเนินการและประสานงานทั้งบุคลากรในโรงเรียนและ
บุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้องโดยให้ความสำคัญกับงานด้านการวางแผนการดำเนินการและการประสาน
งานเป็นสำคัญ ดังที่ สุริยัน นันทศักดิ์ (2532) กล่าวว่าการทำงานของโรงเรียนจำเป็นต้องมี
การวางแผนเพื่อบูม่งสู่วัตถุประสงค์ และสนวนจิตร สุนทรทรัพย์ (2524) กล่าวว่าวางแผนเป็น
กระบวนการกำหนดแนวทางเลือกที่จะดำเนินการในอนาคต เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุด การวางแผน
จึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญยิ่งในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ซึ่งหากโรงเรียนมีการ
วางแผนดำเนินการและการประสานงานเป็นอย่างดีแล้วงานที่จะดำเนินการก็จะได้ประโยชน์สูงสุด

สำหรับปัญหาและด้านการวางแผนดำเนินการและการประสานงานพบว่าผู้บริหารโรงเรียน
และครูตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นว่า ยังไม่ได้รับความร่วมมือจาก
หน่วยงานและบุคลากรต่าง ๆ เท่าที่ควร อาจเป็นเพราะจากการวิจัยพบว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติ
เพียงระดับปานกลาง ดังนั้นหากโรงเรียนมีการวางแผนและการประสานงานกับหน่วยงานและ
บุคลากรต่าง ๆ มากขึ้น เพื่อให้หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญของการจัด
การศึกษาระดับนี้ น่าจะทำให้ได้รับความร่วมมือยิ่งขึ้น นอกจากนี้อาจเป็นเพราะหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องยังไม่ได้รับคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรจากหน่วยงานต้นสังกัดเกี่ยวกับการให้ความร่วมมือ
ในการดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างหน่วยงานต่างสังกัดอย่าง

ชัดเจน ซึ่งจะก่อให้เกิดความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรจบ คำคุณ (2531) ที่พบว่า โรงเรียนมีปัญหในการติดต่อประสานงานกับชุมชนและหน่วยงานในท้องถิ่น จากรายงานผลการศึกษาลักษณะการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2535 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ไพศาล หวังพานิช. 2535 : 52) พบว่าการประสานงานกับหน่วยงานอื่นนอกจากสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจะมีการประสานงานกันอย่างไม่เป็นทางการ ไม่มีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรแต่ดำเนินการไปได้อย่างไม่เป็นทางการอาศัยการรู้จักคุ้นเคยส่วนตัวของผู้บริหารและครูอาจารย์

2. ด้านการจัดบุคลากร ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นตรงกันว่า มีการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง ซึ่งต่ำกว่าการปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ และมีความเห็นตรงกันทั้งในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก ซึ่งเมื่อพิจารณาพบว่าการปฏิบัติดีน้อยในเรื่องที่เกี่ยวกับการเชิญวิทยากรจากโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำตำบลและอำเภอ ในสังกัดกรมสามัญศึกษาจากกรมอื่นในกระทรวงศึกษาธิการและสังกัดอื่นนอกกระทรวงศึกษาธิการมาช่วยสอน รวมทั้งการเชิญวิทยากรในท้องถิ่นหรือหน่วยงานเอกชนหรือสถานประกอบการต่าง ๆ มาช่วยสอน ดังนั้นจึงควรมีการปฏิบัติงานเรื่องการเชิญวิทยากรมาช่วยสอนให้มากกว่านี้ในรายวิชาที่ขาดบุคลากร นอกจากนี้พบว่าผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันคือ ผู้บริหารเห็นว่าได้มีการส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาความรู้ความสามารถในการสอนวิชาต่าง ๆ โดยการเข้ารับการฝึกอบรม สัมมนา หรือประชุมปฏิบัติการในระดับมาก แต่ครูผู้สอนเห็นว่าควรมีการปรับปรุงในเรื่องนี้รวมทั้งการจัดครูเข้าสอนให้ตรงตามวุฒิและประสบการณ์

สำหรับปัญหาด้านบุคลากรตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่สำคัญคือ การขาดบุคลากรทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพและขาดครูเฉพาะวิชาเอกที่ขาดแคลน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการบรรจุครูในโรงเรียนประถมศึกษาไม่ได้ระบุวิชาเอกเหมือนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาทำให้ไม่มีครูตามวิชาเอก ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องแก้ปัญหาโดยการจัดครูเข้าสอนตามประสบการณ์และความสนใจซึ่งถือว่าเป็นการนำบุคลากรภายในโรงเรียนมาใช้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กต้องจัดครูที่สอนชั้นประถมศึกษามาสอนชั้นมัธยมศึกษาด้วย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับวิระพล วงศ์นัตดา (2535) ที่ศึกษาสภาพและปัญหา

การดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปางกล่าวว่า ปัญหาคือการขาดบุคลากรครูผู้สอนวิชาสามัญบุคลากรไม่เพียงพอ ขาดบุคลากรผู้สอนด้านวิชาอาชีพ และสอดคล้องกับรายงานผลการศึกษาลักษณะการดำเนินงานของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2535 : 187) ซึ่งพบว่าบุคลากรไม่เพียงพอและวุฒิสาขาวิชาเอกไม่ตรงกับวิชาที่สอนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายวิชาบังคับ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษนั้นยังขาดแคลนครูที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังขาดวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านในสายวิชาที่พหุด้วย

3. ด้านงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าส่วนใหญ่นักเรียนระดับปานกลาง โดยในภาพรวมโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด มีการปฏิบัติงานในระดับมากเช่นเดียวกันในเรื่องการประเมินผลหลังเรียน เพื่อทราบผลการเรียนการสอนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ นอกนั้นโรงเรียนทุกขนาดมีการปฏิบัติงานระดับใกล้เคียงกัน โดยส่วนใหญ่วรรณโรงเรียนขนาดกลางมีการปฏิบัติงานระดับสูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็กตามลำดับ แต่พบว่าโรงเรียนขนาดใหญ่มีการปฏิบัติน้อยในเรื่องการยืมสื่อการเรียนการสอนจากศูนย์วิชาการ กลุ่มโรงเรียนมาใช้ในการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และพบว่าโรงเรียนทุกขนาดมีปัญหากับการไม่ได้รับความช่วยเหลือจากศูนย์วิชาการกลุ่มเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมใจ ขมจิตร (2536) ที่พบว่าศูนย์วิชาการกลุ่มนั้นยังขาดบุคลากร ครูวิชาการกลุ่มต้องมาจากโรงเรียน ซึ่งต้องพาหน้าทั้ง 2 ทาง พาหน้าไม่มีเวลาช่วยเหลือด้านสื่อการเรียนการสอน และพบว่าศูนย์วิชาการกลุ่มในภาคกลางส่วนใหญ่นำสื่ออุปกรณ์รวบรวมเอาไว้เป็นจำนวนมาก รวมทั้งสื่อที่ทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติส่งมาให้นั้น ไม่เพียงพอที่จะแจกจ่ายให้กับทุกโรงเรียนจึงเก็บไว้ที่ศูนย์วิชาการกลุ่มถ้าโรงเรียนใดต้องการนำเข้ามาใช้มาได้ภายในเวลาที่กำหนด

นอกจากนี้ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า การนิเทศการสอนโดยผู้บริหารและ/หรือครูวิชาการในโรงเรียนมีการปฏิบัติงานระดับปานกลางและมีผลการปฏิบัติงานระดับพอใช้ สอดรับกับงานวิชาการตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่สำคัญคือแผนการสอน คู่มือและเอกสารหลักสูตรส่งถึงโรงเรียนไม่ทันวันเปิดเรียน ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการสอน

ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับจึงควรปรับปรุงด้านความพร้อมของเอกสารหลักสูตรให้
 รวดเร็วและควรปรับปรุงด้านการนิเทศภายในให้มากขึ้น ซึ่งวไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2530)
 กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ให้และผู้รับการนิเทศ
 เพื่อเป็นการกระตุ้นให้การทำงานประสบความสำเร็จ อันจะส่งผลถึงประสิทธิภาพอย่างสูงสุด
 ในการเรียนของนักเรียน

4. ด้านการจัดสรรทรัพยากร ผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมโรงเรียนมีการปฏิบัติงาน
 ส่วนใหญ่ในระดับปานกลางและมีผลการปฏิบัติงานระดับพอใช้ โดยมีความเห็นสอดคล้องกันว่ามี
 การปฏิบัติงานในระดับมากเกี่ยวกับการจัดหาเอกสารหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรให้เพียงพอ
 สำหรับปัญหาด้านการจัดสรรทรัพยากร โรงเรียนมีปัญหามาเรื่องสำคัญคืองบประมาณไม่เพียงพอ
 การจัดสรรงบประมาณล่าช้า ขาดอุปกรณ์การเรียนการสอน วัสดุครุภัณฑ์ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ฯลฯ
 ไม่เพียงพอและไม่เหมาะสมกับระดับมัธยมศึกษา ขาดอาคารเรียน เช่น ห้องเรียนพิเศษ
 ไม่เพียงพอ ซึ่งอาจมีผลตามมาคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษา
 สภาพการใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ ในโครงการวิจัยเพื่อวางแผนการใช้ทรัพยากร
 ทางการศึกษาพบว่า (กระทรวงศึกษาธิการ, 2529) หน่วยงานต่าง ๆ ยังขาดแคลนวัสดุ ครุภัณฑ์
 อยู่มากและบางส่วนไม่ได้รับการสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดิน จึงต้องจัดซื้อโดยใช้งบเงินจาก
 ที่อื่น ๆ เช่น เงินบำรุงการศึกษา เงินบริจาค นอกจากนี้จากรายงานผลการศึกษาคำเนินงาน
 ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
 (2535) พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ คือ อาคารเรียนไม่เพียงพอ ขาดวัสดุครุภัณฑ์
 บางประเภท (โต๊ะ เก้าอี้ เครื่องเรือน) อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนมีจำนวนไม่เพียงพอ
 และศิริพร จุลบาท (2532) ได้ศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรทั้งระบบโรงเรียนในโครงการขยาย
 โอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา พบว่าห้องเรียนไม่เพียงพอ
 ไม่มีสถานที่ฝึกงานอาชีพที่เหมาะสม ขาดวัสดุ อุปกรณ์ และสมาชิก ชมวิจิตร (2536) ได้พบว่า
 ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความต้องการวัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ที่จำเป็นทุกอย่าง เนื่องจาก
 ทำข้ออยู่นั้นรวมกับส่วนของประถมศึกษา ส่วนผู้บริหารต้องการอุปกรณ์การสอนวิชาชีพมากที่สุด แต่
 ครูผู้สอนมีความต้องการเครื่องมือวิทยาศาสตร์มากที่สุด รองลงมาต้องการหนังสืออ่านเพิ่มเติม
 สำหรับเด็กและอุปกรณ์การสอนวิชาชีพ

5. ด้านการประชาสัมพันธ์และการจูงใจ ผลการวิจัยพบว่าในภาพรวม โรงเรียนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง โดยผู้บริหารและครูผู้สอนเห็นสอดคล้องกันว่า มีการปฏิบัติในระดับมากเกี่ยวกับ การจัดหาหนังสือ อุปกรณ์การเรียนให้นักเรียนยืมเรียน นอกนั้นมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง สำหรับวิธีการประชาสัมพันธ์ที่ใช้มีหลายวิธีแต่วิธีที่ใช้มากที่สุดคือ การบอกข่าวสารผ่านทางนักเรียนให้ไปแจ้งผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของสมใจ ขมวิจิตร (2536) ที่พบว่าผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลามาประชุม เนื่องจากต้องออกไปประกอบอาชีพ วิธีแจ้งข่าวสารผ่านทางนักเรียนเป็นวิธีที่สะดวกและประหยัดที่สุด ส่วนวิธีที่ผู้บริหารและครูออกไปพบผู้ปกครองถึงบ้านนั้น เห็นว่าเป็นวิธีที่ดีและได้ผลมาก แต่ไม่สามารถทำได้ทั่วถึง เนื่องจากผู้บริหารและครูมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบงานโรงเรียนมากอยู่แล้ว การออกไปพบผู้ปกครองแต่ละครั้งต้องเสียเวลาในการเดินทางมากทั้งนี้ เพราะบ้านนักเรียนอยู่ไกลกัน และจากรายงานของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2533) พบว่า วิธีการประชาสัมพันธ์ที่ใช้มากที่สุดคือการทำเอกสารเผยแพร่ รองลงมาคือ แนะนำโรงเรียนประถมศึกษา พบผู้ปกครองที่บ้าน แต่วิธีที่ใช้ได้ผลมากที่สุดคือ พบผู้ปกครองที่บ้าน นอกจากนี้ ผลการวิจัยครั้งนี้ยังพบว่าการจัดสิ่งจูงใจให้ผู้ปกครองส่งนักเรียนมาเรียนต่อที่สำคัญคือ การจัดหาหนังสือ อุปกรณ์ให้นักเรียนยืมเรียน การจัดหาทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่ขาดแคลน ซึ่งสอดคล้องกับ บัณฑิต เกตุช้าง (2532) ที่พบว่า มูลเหตุที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนคือ เห็นว่าไม่ต้องเสียค่าบำรุงการศึกษา มีหนังสือให้ยืมเรียนและโรงเรียนอยู่ใกล้บ้านตามลำดับ และสมพล หาวารี (2533) ที่พบว่าผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีแนวคิดสอดคล้องกันว่า เป้าหมายของโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานคือ เพื่อลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง บังคับให้ขจัดอุปสรรคเพิ่มปริมาณผู้เรียนต่อ ได้แก่ การยกเว้นการเก็บเงินค่าบำรุงการศึกษา การให้หนังสือยืมเรียน การจัดอาหารกลางวันและเสื้อผ้าแจกเด็ก

ส่วนผลของการประชาสัมพันธ์และการจูงใจพบว่า มีผลในระดับพอใช้ทุกรายการ ดังนั้นโรงเรียนจึงควรปรับปรุงการดำเนินการประชาสัมพันธ์และการจูงใจให้มากกว่านี้ ดังที่ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2525) กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน เป็นการหาข้อมูลกับประชาชนให้ทราบถึงกิจการของโรงเรียนหรือข่าวสารในโรงเรียน ดังนั้น การประชาสัมพันธ์จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับโรงเรียน

สำหรับผลการดำเนินงานด้านคุณภาพตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานีในปีการศึกษา 2537 พบว่ามีอัตราการเรียนต่อที่สูงกว่าปีการศึกษา 2535 และ 2536 คิดเป็นร้อยละ 2.59 และ 8.93 ตามลำดับ เนื่องจากมีการเปิดขยายโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มขึ้นตามนโยบายของรัฐบาลซึ่งเดิมในปีการศึกษา 2535 มีโรงเรียนตามโครงการขยายโอกาสจำนวน 24 โรงเรียน ต่อมาในปีการศึกษา 2536 และ 2537 มีโรงเรียนที่เปิดสอนมัธยมศึกษาตอนต้นตามโครงการเพิ่มขึ้นเป็น 27 โรงเรียน และ 29 โรงเรียน ตามลำดับ

จำนวนนักเรียนที่ออกกลางคันในปีการศึกษา 2537 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 มีอัตราการออกกลางคันไม่เกินร้อยละ 1 ซึ่งถือว่าเป็นอัตราที่ต่ำกว่าผลการวิจัยของ ไพศาล หวังพานิช (2535 : 50) ซึ่งพบว่า อัตราการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมสามัญศึกษาปีการศึกษา 2534 เท่ากับร้อยละ 9 ทุกโรงเรียน อย่างไรก็ตาม ก่อ สวัสดิพานิชย์ (2535 : 64) กล่าวว่า อัตราการออกกลางคันร้อยละ 9 นั้นถือว่าอยู่ในเกณฑ์ระดับปกติที่พอรับได้แต่ที่น่าเป็นห่วงคือ อย่าให้อัตราการออกกลางคันสูงกว่าที่เป็นอยู่

ส่วนอัตราการเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2537 ซึ่งเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เมื่อปีการศึกษา 2535 จำนวน 768 คน ได้อยู่ในระบบโรงเรียนของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภายในเวลา 3 ปี มีจำนวน 678 คน คิดเป็นร้อยละประมาณ 88.28 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมดนับดูเมื่อเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2535

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับควรกำหนดนโยบายในการดำเนินงาน โดยทำการวางแผนการดำเนินงานทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ตามข้อมูลที่ได้สำรวจความพร้อมของโรงเรียน ความต้องการของสังคม นักเรียนและผู้ปกครอง ตลอดจนศึกษาคุณภาพชีวิตที่ดีของสังคมด้วย

1.2 รัฐบาลควรมีการประสานงานในระดับสูงระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงอื่น ๆ เพื่อให้เกิดการประสานงานระหว่างกระทรวงหลักสำคัญของประเทศ เช่นเดียวกับโครงการอื่น ๆ ของ 5 กระทรวงหลัก เพิ่มเอื้ออำนวยการวางแผนและการ ประสานงานอย่างเป็นทางการ มีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรสนับสนุนการทำงานของหน่วยงาน ต่างสังกัด

1.3 โรงเรียนควรประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในท้องถิ่น เพื่อ ระดมทรัพยากรและเกิดจากความร่วมมือจากผู้นำในท้องถิ่นได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน บุคลากร ในชุมชนและวิทยากรท้องถิ่นเพื่อช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการ ศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน

1.4 หน่วยงานทุกระดับควรมีการวางแผนจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร่วมกันทั้งภายในกระทรวงศึกษาธิการ และระหว่างกระทรวงอื่น ๆ เพื่อให้มีการวางแผน ร่วมกันทั้งในส่วนกลาง เขตการศึกษา จังหวัด อำเภอและตำบล

1.5 ควรเตรียมการด้านบุคลากรโดยในระยะยาวควรเร่งผลิตครูในสาขา วิชาเอกที่ขาดแคลนให้มากขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูที่สอนวิชาเอกต่าง ๆ ซึ่งจะ ได้ ครูมีวุฒิสภาวิชาเอกตรงกับสาขาวิชาที่สอน

1.6 ในระยะสั้นควรจัดอบรมครูเฉพาะสาขาวิชาที่มีความเข้าใจเรื่องเทคนิค การสอนและวิธีสอน โดยเน้นกระบวนการมากกว่าการเน้นเนื้อหาและให้นักเรียนได้แสวงหา ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้มีประสบการณ์ในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา

1.7 ในกรณีขาดบุคลากรในวิชาอาชีพ ควรอาศัยความช่วยเหลือจากศูนย์การ ศึกษาออกโรงเรียน หรืออาศัยบุคลากรจากท้องถิ่นเป็นครูช่วยสอนวิชาอาชีพ โดยเข้าไปเป็นครู ที่เลี้ยงงานชั่วคราววิชาอาชีพและให้ครูผู้สอนเรียนรู้วิชาอาชีพนั้น ๆ ไปพร้อม ๆ กันกับเด็ก เพื่อให้ มีความรู้ความสามารถดำเนินการสอนได้ในปีการศึกษาต่อไป

1.8 เพื่อให้โอกาสทางการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติโดยไม่ต้องให้รัฐบาลเปิดโรงเรียนใหม่หรือซ่อมแซมอาคารสถานที่เรียน เพิ่มเติม และไม่จัดบุคลากรเพิ่ม ดังนั้น รัฐบาลต้องมีการปรับแผนและกำหนดยุทธศาสตร์ในการ

ดำเนินงานสนับสนุนอย่างเต็มที่ เช่น การระดมบุคลากรจากหน่วยงานต่าง ๆ และบุคลากรในท้องถิ่นมาช่วยเหลือในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ และควรสนับสนุนด้านการอบรมสัมมนา รวมทั้งการจัดทำทะเบียน เทปวีดิทัศน์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนให้กับครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น

1.9 ควรมีการเก็บบันทึกข้อมูลอย่างจริงจัง

1.10 กรมวิชาการและสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติต้องเตรียมความพร้อมในด้านปัจจัยให้เพียงพอและตรงกับความต้องการของโรงเรียนทั้งด้านเอกสาร คู่มือครู หลักสูตร แผนการสอน บุคลากร สื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ต่าง ๆ ที่จำเป็น

1.11 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจัดการศึกษาระบบโรงเรียนที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันอาจขัดแย้งกับความต้องการของผู้ปกครองที่ต้องการให้แรงงานเด็ก ดังนั้น น่าจะปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้มีความยืดหยุ่นยิ่งขึ้นทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ ในด้านการเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้เวลาส่วนหนึ่งเป็นแรงงานให้ครอบครัวได้และมีวิชาชีพ จะเอื้อให้นักเรียนทำงานหารายได้ให้ครอบครัวได้ด้วย

1.12 ในการเปิดสอนวิชาชีพ โรงเรียนควรสำรวจความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและท้องถิ่น ความสามารถของครูผู้สอนในโรงเรียน ตลอดจนสำรวจจำนวนวิทยากรท้องถิ่นที่สามารถอุทิศตนให้แก่โรงเรียนได้

1.13 โรงเรียนควรอาศัยความร่วมมือด้านวิชาชีพจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน โดยโรงเรียนอาจต้องปรับช่วงเวลาเรียนให้สอดคล้องกับจำนวนชั่วโมงของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน

1.14 โรงเรียนควรมีการฝึกงานตามสถานที่ประกอบอาชีพอิสระต่าง ๆ โดยอาศัยความร่วมมือจากกักกันหรือผู้นำหมู่บ้านหรือบุคลากรในท้องถิ่นเป็นผู้ช่วยประสานงานให้

1.15 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติควรมีการคิดค้นและจัดทำแผนแบบสื่อการเรียนการสอน เพื่อครูผู้สอนได้นำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียนและท้องถิ่น

1.16 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาที่เป็นพี่เลี้ยงควรให้ความช่วยเหลือในเรื่องเครื่องมือสำหรับการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน และสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ

1.17 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณแต่ละปีให้ทันเวลาและเพียงพอโดยให้สอดคล้องกับภารกิจที่เพิ่มขึ้นในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

1.18 ควรระดมทรัพยากรเพื่อโอกาสทางการศึกษาทั้งประถมศึกษามัธยมศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมอาชีวศึกษา เกษตรกร สาธารณสุข มหาดไทยและทุกกระทรวง ภาครัฐกิจและชุมชน เช่น ปัญญาชาวบ้าน วัด มหาวิทยาลัย โรงงาน เป็นต้น เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างเต็มที่

1.19 ควรมีการปรับหลักสูตรเพื่อให้ผู้ปกครองเห็นประโยชน์ของการจัดการศึกษา และส่งลูกมาเรียนต่อ เช่น ให้เด็กได้ใช้เวลาส่วนหนึ่งเป็นแรงงานของครอบครัวได้และให้นักเรียนทำงานหารายได้ให้ครอบครัวได้ด้วย

1.20 การจัดสิ่งจูงใจให้เด็กมาเรียน เช่น การไม่เก็บค่าเล่าเรียนการแจกเสื้อผ้า สมุดเครื่องเขียนแบบเรียน อาหารกลางวัน และการให้ทุนศึกษาเล่าเรียนเป็นความจำเป็นอย่างปึงซึ่งจะช่วยจูงใจให้ผู้ปกครองส่งเด็กมาเรียนมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยสำรวจความต้องการทางการศึกษาจากผู้ปกครองและชุมชนทั้งจังหวัดเพื่อวางแผนการจัดการศึกษา

2.2 ควรมีการสำรวจความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติทั้งด้านวิชาการ บุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ แบบเจาะลึกเฉพาะด้านเพื่อหาความสอดคล้องในการดำเนินงานของแต่ละจังหวัด

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยถึงบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในโครงการว่าควรมีบทบาทในการสนับสนุนโรงเรียนโครงการด้านใดบ้างเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายดำเนินงานของโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2.4 ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเปรียบเทียบกับสังกัดกรมสามัญศึกษาเพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานให้ได้คุณภาพเท่าเทียมกัน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ก้อ สวัสดิพานิชย์. "แนวคิดเชิงนโยบายในการขยายโอกาสทางการศึกษา." รายงานผล
การสัมมนา เรื่องการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. หน้า 3-6.
กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 5-6 มีนาคม 2535.
- _____. "มัธยมศึกษากับการกระจายโอกาสและการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา."
วารสารสุขุทัยธรรมาธิราช. 7-14: 3 กันยายน - ธันวาคม 2533.
- ขอนแก่น, มหาวิทยาลัย. แนวทางการขยายการศึกษาภาคบังคับในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
เอกสารประกอบการสัมมนา ภาควิชา บริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น, 2533.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา
พ.ศ. 2537. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2537.
- _____. การขยายโอกาสทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ, 2535 ก.
- _____. คู่มือการดำเนินงานสำหรับโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา. พิมพ์
ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2535 ข.
- _____. การศึกษานันทนาการและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นใน
โรงเรียนนาร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534 ก.
- _____. รายงานประจำปี 2533 โครงการนาร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ.
กรุงเทพฯ : หน่วยงานพิเศษ, 2534 ข. อัดสำเนา.
- _____. รายงานผลการศึกษาสภาพเบื้องต้นเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนโครงการ
นาร่องขยายการศึกษาภาคบังคับต่อจากระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อีก 3 ปี.
กรุงเทพฯ : กองประเมินผล, 2534 ค.
- _____. แผนดำเนินงานโครงการนาร่องขยายการศึกษาภาคบังคับปีงบประมาณ 2534.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2534 ง.

- ✓ คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มือการดำเนินงานสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการนําร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2533 ก. อัดสำเนา.
- _____ . ทะเบียนโรงเรียนนําร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2533 ข. อัดสำเนา.
- _____ . ประชาสัมพันธ์โครงการนําร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ. กรุงเทพฯ : วี.เจ.พรินติ้ง. 2533 ค.
- _____ . เอกสารประกอบการประชุม เรื่องการดำเนินงานโครงการนําร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2533 ง. อัดสำเนา.
- _____ . เอกสารรูปแบบและวิธีการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2532. อัดสำเนา.
- ✓ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การประเมินสภาพเบื้องต้นของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2534 ก.
- _____ . รายงานผลการศึกษาสภาพเบื้องต้นเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนโครงการนําร่องขยายการศึกษาภาคบังคับต่อจากระดับประถมศึกษาปีที่ 6 อีก 3 ปี. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2534 ข.
- _____ . "มิติใหม่ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน," สารสนเทศการศึกษา. 14(6) : 1-3 : สิงหาคม-กันยายน, 2533.
- _____ . รูปแบบและวิธีการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2531. อัดสำเนา
- _____ . แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534). กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2529.
- ✓ _____ . แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539). กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองการพิมพ์, 2534.

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. เอกสารประกอบการอภิปราย เรื่อง สภาพและปัญหาการขยายโอกาสทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : กองประเมินผลการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป., อัดสำเนา.
- จรรยา พานิชย์พลินไชย. โอกาสการเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตามประเภทโรงเรียน สภาพส่วนตัว ผลการเรียนรู้ของนักเรียนในภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา.
- ชัยรัตน์ อัจจงศักดิ์. การศึกษาสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เขตการศึกษา 7. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534. อัดสำเนา.
- บรรจบ คำคุณ. สภาพและปัญหาในการดำเนินงานการขยายโอกาสทางการศึกษาตามมาตรการในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตการศึกษา 9. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531. อัดสำเนา.
- บัณฑิต เกตุช้าง. สภาพการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น : การศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนนาบัววิทยา จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532. อัดสำเนา.
- ประคอง กรรณสูตร. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และพิมพ์กรเจริณผล, 2525.
- ประภาพรณ ไขยวงศ์. "การขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น," วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 61-68; 21 มิถุนายน-กรกฎาคม 2530.
- ประเสริฐ บุญท้าว. รายงานผลการวิจัย เรื่อง สภาพการดำเนินการในโรงเรียนนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 9. สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 9, 2533.
- พนม พงษ์ไพบูลย์. "การดำเนินการขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับสถานศึกษา," รายงานผลการสัมมนาเรื่อง การขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. หน้า 38-45. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 5-6 มีนาคม 2535.

- เทพฤทธิ์ สีนารัตน์. "แนวคิดและหลักการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในสังคมไทยปัจจุบัน." รายงานผลการสัมมนาเรื่อง การขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. หน้า 12-15. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 5-6 มีนาคม 2535.
- _____. ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.
- ไพศาล หวังพานิช. รายงานผลการสัมมนาเรื่อง การขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. หน้า 50-52. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 5-6 มีนาคม 2535.
- มงคล จินตประเสริฐ. การปฏิบัติงานของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533. อัดสำเนา.
- รัตนา รื่นสุข. การใช้ประโยชน์อาคารเรียนด้านการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533. อัดสำเนา.
- ลดาวลัดดี วงศ์ศรีวงศ์. "คณะกรรมการเห็นชอบขยายโอกาสทางการศึกษา," วิทยจักร. 6 เมษายน 2534.
- วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. หลักการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- วิเชียร เกตุสิงห์. สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ม.ป.ป.
- วิเชียร นพพลกรัง. การบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533. อัดสำเนา.
- วีระพล วงศ์นัดดา. สภาพและปัญหาการดำเนินงานในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2535. อัดสำเนา.
- ศิริพร จุลบาท. การศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรแบบกิ่งระบบเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัด กรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532. อัดสำเนา.

- ศึกษาธิการ, กระทรวง. เอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการรับนักเรียนนักศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ครั้งที่ 1/2537. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 29 ธันวาคม 2536.
- _____. รายงานผลการสัมมนาเรื่อง การขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 5-6 มีนาคม 2535.
- _____. สถิติการศึกษาลับย่อ ปีการศึกษา 2535. กรุงเทพฯ : กองแผนงานสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2535.
- _____. การศึกษาสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการต่างๆและสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2534 ก. อุดสาเนา.
- _____. เทคนิคการวางแผนกำหนดที่ตั้งสถานศึกษาในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. ม.ป.ท., 2534 ข.
- _____. สรุปผลการประชุม เรื่อง การดำเนินงานสนองนโยบายเร่งรัดการขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับจังหวัด ณ โรงแรมเวียงใต้. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2534 ค.
- _____. (ร่าง) แผนพัฒนาการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม ระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539). กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2533. อุดสาเนา.
- _____. "การดำเนินงานตามนโยบายเป้าหมายของกระทรวงศึกษาธิการ," สรุปผลการสัมมนาผู้บริหารระดับสูง. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2531. อุดสาเนา.
- _____. การศึกษาสาเหตุของนักเรียนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วไม่ได้เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. รายงานการวิจัยของกองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2530. อุดสาเนา.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. ทิศทางแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534). นครปฐม : สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา, 2530.
- _____. รายงานการวิจัยเพื่อวางแผนการให้ทรัพยากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2529. อุดสาเนา.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. รายงานผลการวิจัยการศึกษาสาเหตุของนักเรียนที่เรียนจบชั้น ป.6 แล้วไม่ได้เรียนชั้น ม.1. กรุงเทพฯ : กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป., อัดสำเนา.

ศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่, สำนักงาน. ความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการขยายโอกาสทางการศึกษาไปใช้ในจังหวัดเชียงใหม่เขตการศึกษา 8. รายงานการวิจัยสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่, 2532. อัดสำเนา.

ศึกษาธิการจังหวัดปทุมธานี, สำนักงาน. ข้อมูลการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2530. ปทุมธานี : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดปทุมธานี, 2530. อัดสำเนา.

ศึกษาธิการจังหวัดปทุมธานี, สำนักงาน. ข้อมูลการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2534. ปทุมธานี : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดปทุมธานี, 2534. อัดสำเนา.

_____. ข้อมูลการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรมจังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2535. ปทุมธานี : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดปทุมธานี, 2535. อัดสำเนา.

_____. ข้อมูลการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรมจังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2536. ปทุมธานี : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดปทุมธานี, 2536. อัดสำเนา.

ศึกษาธิการจังหวัดนครราชสีมา, สำนักงาน. ความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการขยายโอกาสทางการศึกษาไปใช้ในจังหวัดนครราชสีมา. รายงานการวิจัยสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครราชสีมา, 2533. อัดสำเนา.

สมพงษ์ เกษมสิน. การบริหารงานบุคคลแผนใหม่. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2519.

สมพล หาวารี. แนวคิดของผู้อำนวยการสามัญศึกษา จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกี่ยวกับโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกรรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.

สนานจิตร์ สุทธะทรัพย์. การวางแผนพัฒนาโรงเรียน เอกสารการสอนหน่วยที่ 1-7 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2524.

- สมาใจ ขมวิจิตร. สภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ ก.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536. อัดสำเนา.
- สามัญศึกษา, กรม. รายงานการวิจัยสัมฤทธิ์ผลการจัดการศึกษาภาคบังคับ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา. 2536.
- _____. รายงานการนิเทศติดตาม ประเมินผลในโรงเรียนแม่แบบโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปีงบประมาณ 2532. กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา, 2532.
- _____. แนวทางบริหารงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตชนบทยากจน 38 จังหวัด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กองพัสดุ, 2530.
- _____. โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. เอกสารชี้แจงเพิ่มเติม, ม.ป.ป., อัดสำเนา.
- _____. เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2532. กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2532.
- สุธีระ ทานตวนิช. "การบริหารงานวิชาการ," เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการบริหาร 300 การบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษา. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒบางแสน, 2532.
- สุมิตร คุณากร. หลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์, 2528.
- สุริยัน นนทศักดิ์. "องค์การและการบริหารองค์การ," เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการบริหาร 300 การบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษา. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2532.
- สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. การอภิปรายทางวิชาการ เรื่อง ถึงเวลาที่จะขยายการศึกษาภาคบังคับหรือยัง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.
- อุทุมพร จามรมาน. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ. กรุงเทพฯ : พันธุ์พืชกิจ, 2531.

อรุณ ปรีดีดิolk. "การขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในระยะของแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 6 ของกระทรวงศึกษาธิการ," รายงานผลการสัมมนาเรื่อง การขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. หน้า 17-19. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 5-6 มีนาคม 2535.

Andrew, C.Stedry. Budgets : Definition and Scope in Public Budgeting and Finance. edited by Robert T. Golembiewski. New York : Peacock Publishers, 1968.

Brown, Frederick G. Principles of Educational and Psychological Testing. New York : Hoyt, Rinehart and Winston, 1976.

Cronbach, Lee J. Essentials of Psychological Testing. 3rd ed. New York : Harper and Row, 1970.

Jacobson, Paul B. and others. The Effective School Principle. Englewood Cliffs, New Jersey : Practice-Hall Inc. 1979.

Miller, Van. The Public Administration of American School System. New York : The Macmillan Company, 1965.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาค่าเฉลี่ย

$$\text{สูตร } \bar{X} = \frac{\sum X}{N} \quad (\text{ประกอบ กรรณสูตร. 2525 : 40})$$

เมื่อ $\sum X$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N = จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม

2. การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวน

$$\text{สูตร } r_{tt} = 1 - \frac{MS_e}{MS_p} \quad (\text{Hoyt, 1941 อ้างจาก Brown, 1976 : 88})$$

เมื่อ $MS_e = SS_e$ คือ ความแปรปรวนของส่วนที่เหลือ (Mean Square of Residual)

df_t

$$MS_p = \frac{SS_p}{df_p} \quad \text{คือ ความแปรปรวนของผู้ตอบ (Mean Square of Persons)}$$

SS_t คือ ผลบวกกำลังสองรวม (Total Sum of Square)

$$\text{สูตร } SS_t = \sum (\sum X_t^2) - \frac{(\sum X_t)^2}{kn}$$

เมื่อ $\sum (\sum X_t^2)$ = ผลรวมของคะแนนแต่ละข้อกำลังสอง

$\sum X_t$ = ผลรวมของคะแนนแต่ละตัว

k = จำนวนข้อของแบบทดสอบทั้งหมด

n = จำนวนตัวอย่างที่ตอบ

SS_i คือ ผลบวกกำลังสองระหว่างข้อ (Sum of Square for among items)

$$\text{สูตร } SS_i = \sum \left(\frac{(\sum X)^2}{n} \right) - \frac{(\sum X_t)^2}{kn}$$

SS_p คือ ผลบวกกำลังสองระหว่างผู้ตอบ (Sum of Square for among persons)

$$\text{สูตร } SS_p = \sum_k X_p^2 - \frac{(\sum X_t)^2}{kn}$$

SS_t คือ ผลบวกกำลังสองของส่วนที่เหลือ (Sum of Square for Residual)

$$\text{สูตร } SS_t = SS_t - SS_i - SS_p$$

ภาคผนวก ข

รายชื่อโรงเรียน นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ครูและบุคลากรโรงเรียน

รายชื่อโรงเรียน นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ครุและขนาดโรงเรียน

ที่	โรงเรียน	มัธยม		จำนวนครู		นักเรียนทั้งหมด		ขนาด
		ห้อง	นร.	ก.ต.	จ. 18	ห้อง	น.ร.	
	<u>อำเภอเมือง</u>							
1	วัดบางคูวัด	4	130	30	32	20	570	เล็ก
2	ชุมชนวัดเสด็จ	4	121	34	29	22	680	กลาง
3	วัดโพธิ์ฟ้า	3	87	21	21	14	372	เล็ก
4	วัดนางวง	6	196	36	36	23	720	กลาง
5	จจรทรัพย์อำรุง	8	250	52	45	33	1,017	ใหญ่
	<u>อำเภอคลองหลวง</u>							
6	ชุมชนวัดบางชัน	4	124	55	51	37	1,163	ใหญ่
7	บุญคุ้มราษฎร์บำรุง	6	185	71	68	46	1,541	ใหญ่
8	วัดกลางคลองสาม	6	143	22	19	13	326	เล็ก
9	วัดมูลเหล็ก	3	49	16	16	10	213	เล็ก
	<u>ชัยบุรี</u>							
10	ชุมชนวัดพิชิตปิตยาราม	8	231	49	46	31	951	ใหญ่
11	วัดมูลจินดาราม	4	110	31	29	20	560	เล็ก
12	วัดเขียนเขต	7	240	70	65	45	1,497	ใหญ่
13	วัดแสงสรรค์	6	168	35	30	22	640	กลาง
	<u>อำเภอลาดหลุมแก้ว</u>							
14	บ้านคลองเจ้าเมือง	3	63	17	17	11	237	เล็ก
15	ชุมชนวัดหน้าไม้	4	104	26	22	17	436	เล็ก
16	วัดบ่อเงิน	3	53	17	18	12	251	เล็ก

ที่	โรงเรียน	มัธยม		จำนวนครู		นักเรียนทั้งหมด		ขนาด
		ห้อง	นร.	ก.ค.	จ.18	ห้อง	น.ร.	
	<u>อำเภอสาธุการ</u>							
17	วัดลาดสนุ่น	8	220	46	43	31	911	ใหญ่
18	วัดปัญจทศกาวาส	3	45	15	15	11	160	เล็ก
19	วัดสมุหราชบุรีราษฎร์	4	96	17	16	12	220	เล็ก
20	วัดพิรุณศาสตร์	2	50	16	12	11	256	เล็ก
21	วัดทศทิศ	2	67	15	13	10	247	เล็ก
22	วัดชัยมงคลาราม	3	56	15	15	10	173	เล็ก
	<u>อำเภอสามโคก</u>							
23	วัดท้ายเกาะ	3	53	16	16	11	196	เล็ก
24	สี่แยกบางเตย	3	61	14	14	10	156	เล็ก
	<u>อำเภอหนองเสือ</u>							
25	อยู่ประชานุเคราะห์	4	106	20	19	12	325	เล็ก
26	ชุมชนประชานิกร							
	อำนวยการเวทย์	3	74	21	23	13	356	เล็ก
27	วัดจตุพิชราวาส	3	41	16	15	10	211	เล็ก
28	วัดจุฬาราม	3	47	15	15	11	149	เล็ก
29	วัดศรีสโมสร	6	176	28	26	18	473	เล็ก
	<u>รวมทั้งสิ้น</u>	126	3,346	836	786	546	15,007	

ขนาดของโรงเรียน เล็ก = 600 คน กลาง = 601-900 คน ใหญ่ = 901 คนขึ้นไป

ภาคผนวก ค

**แบบสอบถามสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
งานสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี**

แบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้ ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปพิจารณาปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น คำตอบของท่านครั้งนี้จะไม่ผลเสียใด ๆ ต่อตัวท่าน ดังนั้น จึงขอให้ตอบตามความเป็นจริงด้วยจักขอบคุณยิ่ง สำหรับแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 ผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน [ ] และเติมข้อความที่เป็นจริงลงในช่องว่างที่กำหนดให้

1. ตำแหน่ง

[ ] ผู้บริหาร

[ ] อาจารย์ใหญ่

[ ] ผู้อำนวยการโรงเรียน

[ ] ครูผู้สอน ระบุชั้น..... วิชาที่สอน.....

2. เพศ

[ ] ชาย

[ ] หญิง

3. อายุตัว

[ ] 25 - 35 ปี

[ ] 36 - 45 ปี

[ ] 46 - 55 ปี

[ ] 56 ปีขึ้นไป

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ตอนที่ 3 ผลการดำเนินงาน

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความในช่องที่เว้นไว้ ให้ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน
ในโรงเรียนของท่าน

1. ผลการดำเนินงาน

1.1 อัตราการเรียนต่อชั้น ม.1 ปีการศึกษา 2534-2537

ปีการศึกษา 2534 นักเรียนเรียนต่อ ม.1 จำนวน....คน

ปีการศึกษา 2535 อัตราการเรียนต่อ ม.1 จำนวน....คน เลื่อนชั้น....คน

ปีการศึกษา 2536 อัตราการเรียนต่อ ม.1 จำนวน....คน เลื่อนชั้น....คน

ปีการศึกษา 2537 อัตราการเรียนต่อ ม.1 จำนวน....คน เลื่อนชั้น....คน

1.2 อัตราการออกกลางคันของนักเรียนแต่ละชั้นมีดังนี้

ชั้น ม.1 จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น.....คน ออกกลางคัน.....คน

เป็นชาย.....คน หญิง.....คน สาเหตุที่ออกกลางคันเพราะ.....

ชั้น ม.2 จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น.....คน ออกกลางคัน.....คน

เป็นชาย.....คน หญิง.....คน สาเหตุที่ออกกลางคันเพราะ.....

ชั้น ม.3 จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น.....คน ออกกลางคัน.....คน

เป็นชาย.....คน หญิง.....คน สาเหตุที่ออกกลางคันเพราะ.....

1.3 นักเรียนที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2537 จำนวน.....คน

2. ปัญหาในการดำเนินงาน

2.1 ด้านการวางแผน และการประสานงาน.....

.....

2.2 ด้านการจัดบุคลากร.....

.....

2.3 ด้านงานวิชาการ.....

.....

2.4 ด้านการจัดสรรทรัพยากร.....

.....

2.5 ด้านการประชาสัมพันธ์และการจูงใจ.....

.....

ภาคผนวก ง

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจคุณภาพเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจแบบสอบถามในการสร้างเครื่องมือวิจัย
เรื่อง สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	วุฒิ/วิชาเอก	ตำแหน่งปัจจุบัน
1.	นายสะกิด ทางาม	กศ.ม./บริหาร	ผช.ผอ.ปจ.ปทุมธานี
2.	ดร.เสนอ ภิรมจิตพงศ์	ค.ด./การประเมินผล การศึกษา	ศึกษานิเทศก์ สปจ.อุบลราชธานี
3.	น.ส.อรุณี สุขสุข	ค.ม./ประณม	หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กองวิชาการ สำนักรงานคณะ กรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
4.	ดร.ปัญญา แสทวิ	กศ.ด./การวิจัยและ พัฒนาหลักสูตร	นักวิชาการศึกษา กองวิชาการ สำนักรงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ
5.	ดร.สุจินดา พ้องอักษร	กศ.ด./การวิจัยและ พัฒนาหลักสูตร	หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนางานวิจัย กองวิชาการ สำนักรงานคณะ กรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ภาคผนวก จ

หนังสือติดต่อขอความอนุเคราะห์

ที่ ทบ 1007/ 3.1.1

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพมหานคร 10110

15 กรกฎาคม 2538

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายอมร เขมร ก่องอ้น เป็นศิษย์เก่าบัณฑิตวิทยาลัย
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิติบัญญัติมีความประสงค์จะขอความสะดวกในการให้หมายให้รับทราบ เรื่อง บัณฑิตวิทยาลัย
เรื่อง สถานการณ์จัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาส เสริมการเรียนขั้นพื้นฐาน จากสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี

ทั้งนี้ขอความความอนุเคราะห์ของ

ผศ.สมหมาย รอดโพธิ์ทอง

ประธาน

รศ.ดร.สมสรวง วงศ์อยู่เอื้อ

กรรมการ

สิ่งที่นิติบัญญัติขอความอนุเคราะห์ คือ ขอหนังสือราชการเพื่ออำนวยความสะดวก ในการขอความ ว่างมือ
จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี โดยให้ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน
ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาส ในระหว่างเดือนสิงหาคม 2538 เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดคำนึงถึงนิติบัญญัติด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ปิยภา พุฒสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 258-4119

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นายอมรเชษฐ์ ผ่องอักษร
เกิดวันที่	21 สิงหาคม พ.ศ. 2491
สถานที่เกิด	บ้านเลขที่ 45 หมู่ 5 ตำบลอมฤต อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13120
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 512/138 หมู่ 2 ตำบลประชาธิปไตย อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี 12130
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอธัญบุรี สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอธัญบุรี ถนนรังสิต-นครนายก ตำบลลำผักกูด อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี 12110
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2507 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนผักไห่ สุทธาประมุข อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2509 ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา จากวิทยาลัยครูจันทระเกษม พ.ศ. 2513 ประกาศนียบัตรประโยคครูพิเศษมัธยม จากการสอบวิชาชุดครูของกรมการฝึกหัดครู พ.ศ. 2519 การศึกษามัธยมศึกษา จากมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน พ.ศ. 2539 การศึกษามหาบัณฑิต จากมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบึงกาฬ

บทคัดย่อ
ของ
อมร เชนฐ์ ผ่องอักษร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2539

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผนและการประสานงาน ด้านการจัดบุคลากร ด้านงานวิชาการ ด้านการจัดสรรทรัพยากร และด้านการประชาสัมพันธ์และการจูงใจ

กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 29 คน และผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 170 คน ในโรงเรียนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2537 จำนวน 29 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบเติมคำ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น .92

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติงานทั้ง 5 ด้าน ในระดับปานกลาง โดยมีการปฏิบัติงานด้านการวางแผนและการประสานงาน ด้านการประชาสัมพันธ์และการจูงใจ ด้านงานวิชาการ ด้านจัดสรรทรัพยากร และด้านการจัดบุคลากร ตามลำดับ สำหรับผลการปฏิบัติงานแต่ละด้านพบว่า อยู่ในระดับพอใช้ทุกด้าน ผลการดำเนินงานในปีการศึกษา 2537 พบว่า อัตราการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.93 อัตราการออกกลางคันไม่เกินร้อยละ 1 อัตราการเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็น ร้อยละ 88.28

EDUCATION MANAGEMENT CONDITIONS OF THE SCHOOLS UNDER
THE BASIC EDUCATION EXPANSION PROJECT PATHUM THANI PROVINCIAL
PRIMARY EDUCATION OFFICE

AN ABSTRACT

BY

AMORNCHET PHONGAKSORN

Presented in Partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University

May 1996

The purpose of this study was to study the educational management conditions of the schools under the Basic Education Expansion Project in Pathum Thani Provincial Primary Education Office. The study was composed of five aspects, i.e. planning and coordinating, personnel management, academical management, resources allocation and public relationing and motivation.

The samples were twenty nine school administrators and one hunderd and seventy lower secondary education teachers in the 29 schools in 1994. They were randomly selected A questionnaire which was used in gathering the data consisted rating scales and open ended questions. Its reliability was 0.92.

The research findings were the school administrators and teachers perceived that schools practiced their functions of five aspects at a moderate level. There were planning and coordinating, public relation and motivation, academical management, resources allocation and personnel management respectively. The output of schools' implementation in the school's year 1994 A.D. found that the enrollment rate of first year lower secondary education (M.1) was increased 8.93 percent while drop out rate was not exceeded than 1.00 percent and graduated rate of third year secondary education (M.3) was 88.28 percent.